

LUNDS
UNIVERSITET

Dagens ungdomsbrottslighet- ett samhällsproblem eller ett mediefenomen?

- *En kritisk diskursanalys av utvalda svenska nyhetskällors rapportering om den rådande ungdomsbrottsligheten i Sverige*

Av Emmie Fahlström och Desirée Hilli Andersson

LUNDS UNIVERSITET
Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)
Vårterminen 2020

Handledare: Patrik Olsson

Examinator: Karl Dahlstrand

Abstract

The current juvenile delinquency has been a debated subject for a long time, for instance among politicians, scientists, media and the police. Some think it has increased dramatically during the last years, while some claim the opposite. During the fall of 2017 the government commissioned an investigation regarding a proposal of removing the juvenile discount for young offenders. The treatment ideology has been the basis of choice of penalties for young people, but with the proposal about removing the juvenile discount, it indicates a distancing from this ideology.

The aim of this study is to investigate how media formulate their discourses on juvenile delinquency by using Fairclough's interdisciplinary approach critical discourse analysis and Foucault's view on power. The starting point for this reasoning is that media can produce normative issues in society and thereby also be able to influence the legal system. The findings of this study showed that the selected Swedish news sources pictured juvenile delinquency as a social problem and needs to be taken care of in forms of harder penalties. In comparison with these discourses and the crime statistics, these does not correlate with each other as the majority of crime statistics show no significant increase in juvenile delinquency during the past years. It is not possible though to draw a definitive conclusion on this topic as further research will be needed. There may be additional reasons why crime statistics do not show an increase that this study does not focus on.

Keywords: Juvenile delinquency, media, normativity, theory of punishment, young offenders.

Antal ord: 14 988

Förord

Ett stort tack till alla som bidragit till framställningen av denna uppsats. Ett extra tack till vår handledare Patrik Olsson som under extraordinära omständigheter hela tiden har funnits till hands och gett värdefull feedback som fört arbetet framåt. Också ett litet tack till alla nära och kära som stöttat oss under arbetets gång.

Med denna uppsats avslutar vi nu våra studier på Lunds universitet och trots alla utmaningar Coronaepidemin har medfört har vi ändå gjort vårt bästa!

Emmie Fahlström och Desirée Hilli Andersson

Med solsken från Lund. Juni 2020.

Förkortningar

BrB	Brottsbalken
BRÅ	Brottsförebyggande Rådet
EU	Europeiska unionen
PROP	Proposition
SFS	Svensk författningssamling
SCB	Statistiska centralbyrån
SOU	Statens offentliga utredningar

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
2. Bakgrund	9
2.1 Relevanta begrepp.....	9
2.1.1 Massmedia och dess normativa sida.....	9
2.1.2 Straffrättens syfte	10
2.1.3 Påföljdssystemet för unga lagöverträdare	11
2.1.4 Lagförslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga.....	12
2.1.5 Brottsstatistik	13
2.2 Syfte	14
2.3 Frågeställning	15
2.4 Rättssociologisk relevans.....	15
2.5 Avgränsning	15
2.6 Disposition	16
3. Tidigare forskning.....	18
3.1 Litteratursökning.....	18
3.1.1 Medias roll i samhället	18
3.1.2 Straffteori för ungdomar.....	20
3.2 Sammanfattning av tidigare forskning	22
4. Teoretiskt ramverk.....	23
4.1 Kritisk diskursanalys.....	23
4.2 Faircloughs tredimensionella modell	24
4.2.1 Textanalys	24
4.2.2 Diskursiv praktik	25
4.2.3 Social praktik	26
4.3 Foucaults maktbegrepp	27
4.4 Kritik mot Faircloughs diskursanalys.....	28
5. Metod och metodologiska överväganden.....	29
5.1 Kvalitativ och kvantitativ ansats	29
5.2 Analysmetod	29
5.3 Urvalsprocess.....	29
5.4 Datainsamling	30
5.5 Kodning av artiklar.....	31
5.6 Insamling av statistik	31
5.7 Studiens tillförlitlighet	32
5.8 Etiska överväganden	33

6. Analys och resultat	34
6.1 Textanalys	34
6.1.1 Ungdomsbrottslighet	34
6.1.2 Straffteori för unga lagöverträdare.....	36
6.1.3 Resultat av textanalys	38
6.2 Analys av den diskursiva praktiken	38
6.2.1 Diskursen om ökad ungdomsbrottslighet.....	39
6.2.2 Diskursen om strängare straff för ungdomar	41
6.2.3 Resultat av diskursiv praktik.....	43
6.3 Analys av den sociala praktiken	43
6.3.1 Resultat av social praktik.....	45
6.4 Analys av brottsstatistik	46
6.4.1 Resultat av brottsstatistik.....	47
7. Slutsats och avslutande diskussion.....	49
7.1 Reflektion över tidigare forskning	50
8. Framtida forskning	51
Källförteckning.....	52
Bilagor.....	57

1. Inledning

“Ungdomsbrottsligheten har blivit grövre.” Så lyder ett citat ur en ledartext från Expressen (2019-07-16). I Dagens Nyheter skriver Ulrika By (2015-10-15) om en småbarnspappa från Stockholmsområdet hur “De unga har inget att göra, de bara knarkar och har pistol och skjuter mot folk som går förbi”. I Aftonbladet (Hjertén 2010-08-03) och Sydsvenskan (2019-05-19) går det även att tyda ett missnöje över de låga straff som utdelas till dessa unga förbrytare. Citaten ovan antas ge uppfattningen att ungdomsbrottslighet är ett samhällsproblem som ökar i Sverige och något som frekvent diskuteras i svensk media, vilket även Mossige-Norheim (2019-05-31) bekräftar i Sveriges Radio. Samtidigt finns det motståndare till dessa diskussioner. Estrada, professor i kriminologi på Stockholms Universitet, konstaterar att ungdomsbrottsligheten är mycket lägre idag än för 20 år sedan och att den rådande uppfattningen om ökad ungdomsbrottslighet inte alls hör ihop med den verkliga samhällsbilden (Torgnysdotter 2018-06-28). I en artikel från Dagens Nyheter (Estrada m fl. 2018-01-29) debatterar sex professorer i kriminologi om hur för höga straff kan fungera kontraproduktivt och istället leda brottslingen in på en ännu djupare väg i kriminaliteten. Under hösten 2017 beställde regeringen en utredning (SOU 2018: 85) om att slopa straffrabatten för unga myndiga personer. Straffrabatten som finns idag i det svenska rättssystemet innebär kortfattat att personer mellan 15–21 år får särbehandling i rättssystemet och ett reducerat straff av den normala straffskalan (SOU 2018: 85). Ett slopande av straffrabatten tyder på en förändring av hur unga lagöverträdare bör hanteras med jämförelse hur de har blivit behandlade innan. Av intresse blir det därför relevant att se vad det kan finnas för bakomliggande orsaker till varför det just idag är på tal om att skärpa straffen för unga. Kan det bero på att ungdomsbrottsligheten faktiskt är ur kontroll och bör tas hårdare tag om? eller är det inte alls ett samhällsproblem som den andra sidan menar och istället kontraproduktivt att straffa en ung person hårdare? I sådana fall hur ska slopandet av straffrabatten i sådana fall kunna motiveras? Det finns en tydlig polarisering av uppfattningen om ungdomsbrottslighet i Sverige och det är dessa delade åsikter och även makten som massmedia besitter som har väckt intresse hos oss till denna uppsats. Vi vet att vi inte kommer kunna besvara alla dessa frågor ovan, därför har vi valt att i denna uppsats

problematisera massmedias framställning av unga lagöverträdare. Aalberg och Curran (2012, refererad i SOU 2016:30) menar att nyhetsrapporteringar kan ha en normativ utgångspunkt eftersom de håller samhällsmedborgare informerade och delaktiga i demokratiseringsprocesser. Således hävdar Fairclough (1995, s. 2) att massmedia har en stor makt i samhället och kan exempelvis påverka samhällsmedborgarnas kunskaper, övertygelser och värderingar genom hur de skriver sina artiklar och på så sätt ta upp frågor som bör uppmärksammas. Genom att problematisera massmedias framställning av unga lagöverträdare går det därav att få en viss uppfattning om hur deras rådande diskurser kring ungdomsbrottslighet ser ut och vilka normativa frågor som genereras ut till allmänheten. Dessa diskurser går sedan att kontextualisera med lagförslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga som denna uppsats kommer gå djupare in på.

2. Bakgrund

Massmedia kan i vissa fall påstås vara selektiva och själva bestämma vad som ska vara på deras "agenda" vilket utesluter andra perspektiv och kan på så sätt framstå vara vinklade (Fairclough 1995, s. 2). I Bengtsson et al. (2017, s.73) framförs en kommunikationsmodell som även den handlar om medias så kallade dagordningsfunktion. Med detta begrepp menas att massmedia selektivt tar upp frågor på deras dagordning som de anser vara relevanta och på så sätt bestämmer vad konsumenterna ska tänka och tycka om. Detta resulterar i att andra frågor som inte lika frekvent diskuteras hamnar i bakgrunden och därav kan massmedia antas ge en skev bild av den faktiska verkligheten. I en studie, gjord av Pollack (2001, s. 174), visas det att kriminaljournalistiken har fått större plats i tidningsupplag sedan 1960-talet och framåt. Det som står i massmedia har människor benägenhet att tro på, vilket skulle kunna tyda på att kriminaljournalistikens ökning i svenska massmedier kan vara en bidragande faktor till uppfattningen om att ungdomsbrottsligheten har ökat. Nedan kommer en rad relevanta begrepp för uppsatsen att presenteras för att lättare kunna förstå uppsatsens kärna och dess syfte.

2.1 Relevanta begrepp

2.1.1 Massmedia och dess normativa sida

Definitionen av massmedier är enligt kommunikationssociologen Wright ett kommunikationsmedel som används för att nå ut till många människor samtidigt (Bengtsson et al. 2017, s. 62). Nyheter i sig kan sedan presenteras som "offentlighet" vilket innebär att samhällsmedborgare kan ta del av och delta i diskussioner om relevanta samhällsfrågor för att sedan kunna skapa sig en egen uppfattning (Bengtsson et al. 2017, s. 84). Det som medier presenterar i den offentliga debatten influerar till stor del på den rådande demokratin i ett land, vilket gör massmedier till en länk mellan medborgare och politiska aktörer. I sin tur kan det leda till opinionsbildning kring aktuella frågor i samhället (Bengtsson et al. 2017, ss. 85–87). Massmedia brukar kallas den tredje statsmakten i Sverige och har därav en hög position i samhället. Genom denna maktposition kan den i allmänhetens tjänst "granska och bevaka" den första och andra statsmakten i Sverige vilka är riksdagen och regeringen. (Bengtsson et al. 2017, s. 86)

Som nämns i inledningen går denna maktposition som massmedia besitter att koppla ihop med normativitet och hur de kan skapa normativa frågor (Aalberg och Curran 2012, refererad i SOU 2016:30; Fairclough 1995, s. 2). I en normativ ansats analyseras vad som bör ske och hur en person ska handla i vissa givna situationer (Hydén 2002, s.16). För att normativitet ska uppstå krävs det att mottagaren också uppfattar frågan som normativ. Det är inte endast sändaren som kan bestämma huruvida en fråga är normativ (Hydén 2002, s. 16). Eftersom massmedia har en hög position med stor makt i samhället går det att öppna upp för antagandet om att massmedia sänder ut frågor där allmänheten är en påverkbar mottagare som uppfattar dessa frågor som normativa. Detta går således att koppla ihop med rättsregler som imperativ då dessa är av normativ karaktär (Baier och Svensson 2009, s. 27). Baier och Svensson (2009, s. 94) menar att det är rättsreglerna som följer människors normer och värderingar. En kort definition av rättsregler lyder:

De är antagna och påbjudna i en specifik auktoritativ ordning, en auktoritativ ordning som förutsätter att det föreligger en samhällsbildning där en legitim överhet utfärdar regler som är gemensamma för samhällets medlemmar” (Baier & Svensson 2009, s. 20).

Om en lag ska få legitimitet i ett samhälle bör den följa de befintliga normerna som finns hos medborgarna (Baier & Svensson 2009, s. 94). Om massmedia frekvent för upp liknade diskurser på sin agenda finns det därför möjlighet att allmänheten uppfattar dessa som normativa och då rättssystemet bör förhålla sig till allmänhetens åsikter och normer kan dessa upphöjas till rättsregler.

2.1.2 Straffrättens syfte

I detta avsnitt kommer straffrättens syfte att presenteras, det vill säga varför en person straffas. Det kommer sedan att sättas i kontext med påföljdssystemet för unga lagöverträdare och lagförslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga i avsnitten nedan. I Sverige finns det sedan 1989 en tredelad legitimering inom straffsystemet (Andersson & Nilsson 2017, s. 16). Med det menas att det dras linjer mellan lagstiftnings-, dömande-, och verkställighetsnivån som utgår från allmän- och individualprevention samt vedergällningsprincipen (Asp & Ulväng 2014, s. 92). Lagstiftningsnivån verkar på en makronivå i samhället och utgår ur ett allmänpreventivt perspektiv. Straffets syfte blir därmed att avskräcka allmänheten att begå brott genom utförandet av lagar. (Andersson & Nilsson 2017, s. 17). Hot om straff är det centrala ur

detta perspektiv då det ska kunna minska brottsligheten i ett samhälle (Asp & Ulväng 2014, s. 90). Dömandenivån av ett straff utgår från vedergällningsprincipen och menar att den enskilde endast ska straffas för det som denne gjort sig betjänt av. Med det menas att straffet ska vara i proportion med brottets allvar (Andersson & Nilsson 2017, s. 16; Asp & Ulväng 2014, s. 92). Verkställighetsnivån utgår från individualpreventionen och verkar på en mikronivå då det är individen som står i fokus när straffet ska verkställas (Andersson & Nilsson 2017, s. 16). Individualpreventionen i sig kan delas in i tre stycken olika kategorier. Den första kategorin handlar om individuell avskräckning där straffets syfte blir att få avskräcka individen från att begå brott. Den andra kategorin handlar om att rehabilitera individen så denne behandlas för sitt kriminella beteende, och den sista handlar om att inkapacitera individen så gärningspersonen inte kan begå ett nytt brott. (Asp & Ulväng 2014, s. 90)

2.1.3 Påföljdssystemet för unga lagöverträdare

Vid val av påföljd för en individ finns det flera olika förbehåll att ta hänsyn till (Asp & Ulväng 2014, s. 73). Det är relevant att diskutera påföljdssystemet för unga vuxna lagöverträdare för att kunna få en förståelse hur de kan bli dömda i dagens svenska rättssystem. När vi använder definitionen unga lagöverträdare i denna uppsats kommer det att syfta på personer mellan 15–21 år. I 29 kap. 7§ första stycket BrB (SFS 1962:700), anges det att vid val av påföljd för en individ ska en persons ålder beaktas vid straffmätningen då en person under 21 år har möjlighet att få lindrigare straff än vad det begångna brottet egentligen har som påföljd. Under lagkommentarer för den nämnda lagen ovan beskrivs denna lindring av straff som "ungdomsrabatt". Om en gärningsman är under 15 år får denne aldrig dömas till fängelse och om en gärningsman är under 18 år får denne endast dömas till fängelse om det finns synnerliga skäl till det. Exempel på val av påföljder för individer under 21 år är:

- 15 år- en femtedel av den normala straffpåföljden
- 16 år- en fjärdedel av den normala straffpåföljden
- 17 år- en tredjedel av den normala straffpåföljden
- 18 år- hälften av den normala straffpåföljden
- 19 år- två tredjedelar av den normala straffpåföljden
- 20 år- tre fjärdedelar av den normala straffpåföljden

I 29 kap. 7§ andra stycket i BrB (SFS 1962:700) beskrivs det hur en person mellan 18–20 år inte heller får dömas till fängelse längre än 10 år, om straffet i “normala fall” skulle föreskrivas som livstids fängelse får en person under 21 år max dömas till 14 års fängelse. I Prop. 2005/06:165 (ss. 42–43) nämns det hur Sverige sedan en lång tid tillbaka har utgått från en princip när det gäller val av påföljd för ungdomar, som innebär att de ska särbehandlas vid straffrättsliga ingripanden som bland annat ska förhålla sig till ungdomens ansvarsförmåga och brist på mognad. Ur ett individualpreventivt perspektiv är rehabilitering bättre för den unge vid val av påföljd än det normala straffvärdet en person upp till 21 år får för att hindra den unga individen att begå nya brott. Unga lagöverträdare är särskilt utsatta och behöver stöd som socialtjänsten först och främst ska ta hand om. (Prop. 2005/06:165, ss. 42–43)

Ungdomsrabatten uppfyller ett viktigt syfte enligt juristerna. Enligt Asp och Ulväng (2014, s. 79) finns det strafflindringar för unga lagöverträdare på grund av att de anses ha en utvecklad ansvarsförmåga och är därav inte lika klandervärda. För att dömas i svensk domstol krävs en full mognad och utvecklad förståelse samt erfarenhet av att helt ta ansvar för sin gärning (Asp & Ulväng 2014, s. 79). Detta kan även kopplas till det så kallade skuldkravet. Det innebär att gärningsmannen i straffrättslig mening måste ha förstått eller borde ha förstått vad denne gjorde (Asp & Ulväng 2014, s. 47). Vidare betyder det att rekvisitet ”uppsåt” alternativt ”oaktsamhet” behöver uppfyllas. Ett straffansvar behöver med andra ord skuld, och frågan som då ställs är ifall en ungdom kan klandras för något han eller hon inte förstår i och med deras ofullständiga utveckling. Av dessa anledningar kan jurister anses vara emot lagförslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga som kommer presenteras nedan.

2.1.4 Lagförslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga

Varför lagförslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85) är relevant till denna uppsats är för att det skulle kunna vara ett bevis på att påföljden att främst rehabilitera ungdomar som begått ett brott, successivt är på väg att försvinna. I december 2017 beslutade regeringen att tillsätta en utredning angående den strafflindring personer under 21 år får (SOU 2018:85, s. 177). Först och främst menar förslaget på att straffrabatt ska tas bort för lagöverträdare mellan 18–20 år. För det

andra framförs fyra stycken förslag på nya modeller som berör vad personer mellan 15–17 år bör få för påföljd. Varför straffrabatten existerar diskuteras dels i avsnittet ovan men beskrivs även i tre punkter i utredningen utifrån psykologiska och neurologiska faktorer samt mental mognad. Den första punkten menar att unga människor ännu inte har utvecklat full empati och självkontroll då deras ansvarsförmåga fortfarande är låg. Den andra punkten beskriver hur unga människor är mer känsliga för bestraffning än vad vuxna är vilket drabbar dem hårdare psykologiskt. Till sist menar den tredje punkten att unga ännu inte har nått sin fulla mognad då hjärnan hos en människa inte är fullt utvecklad förrän efter 20-årsåldern och att samhället borde ta hänsyn till det (SOU 2018: 85, ss. 183–185). Slopande av straffrabatten för unga myndiga är aktuell för att det, enligt utredningen, inte finns några vetenskapliga bevis på att det faktiskt fungerar att milda straff och behandling för individen ska förhindra denne att begå nya brott (SOU 2018: 85, s. 203). Det skulle även kunna gå att se som en allmänpreventiv åtgärd genom att med ny lagstiftning avskräcka unga lagöverträdare att begå brott. Ur ett individualpreventivt perspektiv påvisar detta lagförslag en distansering av rehabilitering av unga som begått brott mot en mer individuell avskräckning och inkapacitering.

2.1.5 Brottstatistik

Redovisning av brottstatistik är relevant till denna uppsats för att få en uppfattning om våldsbrott bland unga lagöverträdande män har ökat alternativt minskat under åren. Detta för att senare kunna diskutera hur statistiken förhåller sig till medias skildring av den samtida ungdomsbrottsligheten. Varför det brottstatistiken endast inkluderar män kommer definieras under avsnittet 2.5.

I *bilaga 2* redovisas statistik från polisen i Malmö för perioden 2016–2019. Det statistiken visar är hur många inkomna ärenden polisen har fått in för unga män mellan 15–21 år. Med andra ord visar det inte dömda ungdomar utan endast de som är misstänkta för brott. De brottsrubriceringar som är inkluderade är våldsbrott som utgörs av bland annat misshandel, olaga hot, mord och rån. Sexualbrott är exkluderat, på grund av irrelevans för uppsatsen. År 2016 var det 569 inkomna ärenden, 2017 var

dess 506, under 2018 var det 464 ärenden och till sist under 2019 rapporterade polisen 519 inkomna ärenden.

Liknande statistik redovisas i *bilaga 3* från Stockholmspolisen. Perioden är densamma, 2016–2019 och den berör inkomna ärenden av våldsbrott för unga män mellan 15–21 år. Även denna statistiska exkluderar sexualbrott. Statistiken för Stockholm såg ut som följande: år 2016 inkom 3068 ärenden, under 2017 var det 2976 stycken, för 2018 registrerades 2903 ärenden och under 2019 fick de 3044 stycken ärenden.

Bilaga 4 uppvisar statistik av misstänkta män i åldern 15–21 år. I denna tabell inkluderas endast misshandel samt grov misshandel och den är hämtad från Brå (Kriminalstatistik 2020, Tabell 220). Vidare är statistiken förd på hela landet och mellan åren 2010–2019.

I *bilaga 5* redovisas statistik för fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång. Denna är också hämtad från Brå (Kriminalstatistik 2020, Tabell 220) och utgörs av samma ålders- och könsgrupp.

Till sist i *bilaga 6* går det att avläsa statistik om våld mot tjänsteman. Denna är hämtad från samma källa, Brå (Kriminalstatistik 2020, Tabell 220), och inkluderar endast män i åldern 15–21 år.

2.2 Syfte

Utifrån bakgrunden vill vi belysa vad det kan finnas för orsaker till varför straffets syfte för ungdomar håller på att förändras i relation till svensk massmedias framställning av unga lagöverträdare och insamlad brottsstatistik. Genom en kritisk diskursanalys, undersöka hur dessa framställs under utvalda år, går det därav att få en viss uppfattning om vilka budskap som genereras ut till allmänheten. Utgångspunkten för syftet härstammar från att massmedia kan ha en diskursiv påverkan som kan skapa normativa frågor i allmänheten som i sin tur bör hanteras av politiken. Efter insamlad empiri av både bakgrunden, den tidigare forskningen, de teoretiska ramverken samt resultaten av den kvalitativa kritiska diskursanalysen och brottsstatistiken går det förhoppningsvis att få en förklaring på valda forskningsområde.

2.3 Frågeställning

För att kunna besvara syftet har frågeställningen nedan formulerats:

- Hur ser den diskursiva påverkan ut gällande den samtida ungdomsbrottsligheten, med inriktning på unga lagöverträdande män i åldern 15–21 år, i utvalda svenska nyhetskällor utifrån ett normativt perspektiv och hur förhåller sig det till brottsstatistiken och lagförslaget om att slopa straffrabatt för unga myndiga?

2.4 Rättssociologisk relevans

Rättssociologi handlar enligt Schoultz och Nafstad (2020, s. 16) kortfattat om relationen mellan samhället och rätten och de rättsliga och samhälleliga normernas påverkan. Rätten spelar en stor roll i det vardagliga livet och influerar människors sätt att tänka och bete sig på. Även samhället i sig präglar rättssystemet och kan implementera sin sociala kontext på en högre nivå. I boken "Om rättssociologi" (Baier, Svensson & Nafstad 2018, s. 17) går det att läsa om rättssociologins fyra byggstenar som samhället består av. Dessa byggstenar utgår från vardagslivet och staten och deras rätt samt normer. Dessa i sin tur har en böra- och vara-sida. Byggstenarna ett och två utgår från böra-sidan och handlar dels om den formella rätten, det vill säga det som står i lagboken om vad som är förbjudet och inte och dels de sociala normerna som finns i samhället. Byggstenarna tre och fyra utgår från vara-sidan och handlar om den rättsliga och sociala praxisen. Med det menas vilka utfall byggsten ett och två får i det verkliga livet (Baier, Svensson & Nafstad 2018, ss 13–15).

Hur denna uppsats är av rättssociologisk relevans beror på att den berör förhållandet mellan samhället och rätten. I syftesdelen går det att läsa att denna studie handlar om att utreda huruvida svensk massmedia kan vara normativ och producera normativa frågor. I sin tur kan dessa frågor genereras upp på rättslig nivå, vilket i sin tur bidrar till den rättssociologiska kontexten.

2.5 Avgränsning

En avgränsning till denna studie är nödvändig då det formulerade syftet berör en viss typ av åldersgrupp, personer 15–21 år. Detta motiveras med att den enskilde blir straffmyndig vid 15-årsåldern och att straffrabatten gäller fram tills den dagen denne

har fyllt 21 år. Även tidsintervallen som finns till godo bidrar till att avgränsa studien till att endast inkludera unga män som begått någon form av våldsbrott av den anledning att män är överrepresenterade i brottsstatistiken (Brå 2007 s. 373). De våldsbrott som är inkluderade i statistiken från Stockholm och Malmö är fullbordat mord eller dråp, försök till mord eller dråp, misshandel (grov misshandel), grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga hot, rån, våld mot tjänsteman, hot mot tjänsteman och olaga tvång. Från Brå (Kriminalstatistik 2020, Tabell 220) utgörs statistiken av följande brottsrubriceringar misshandel (grov misshandel), fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång och våld mot tjänsteman. Dessa valdes utefter vilka kategorier av våldsbrott som var mest förekommande i artiklarna för att sedan ha möjlighet att kunna jämföra den befintliga statistiken med tidningarnas rapportering. Sexualbrott är inte inkluderat i denna uppsats. Anledningen varför sexualbrott är utesluten är för att den utgörs av ett stort mörkertal vilket kan medföra inkorrekt insamlad statistik som inte stämmer överens med praktiken.

Då intresset i uppsatsen är att analysera hur den samtida ungdomsbrottsligheten framställs i svensk massmedia med specifik inriktning på unga män mellan 15–21 år kommer de artiklar som handlar om en enskild individ som begått ett våldsbrott inte ta hänsyn till om personen är misstänkt eller dömd. Intresset ligger i att se hur media framställer personen generellt. Ingen områdesavgränsning av artiklar kommer heller att göras, utan artiklar från hela Sverige kommer analyseras. Varför vi inte har valt att rikta in oss på ett specifikt område är för att vi vill få fram hur diskurserna i tidningarna ser ut generellt över stora delar av landet. Därav blir det relevant att begränsa nyhetskällor till ett visst antal med de som har störst geografisk spridning i landet med hög trovärdighet. Dessa är Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen och Sydsvenskan (Weibull, Wadbring & Ohlsson 2018 s. 116). För att få ett så representativt resultat som möjligt kommer tre år från en nioårsperiod att inkluderas. Åren är 2010, 2015 och 2019 och det skapar en möjlighet att se om diskursen har förändrats alternativt ser likadan ut för ämnet.

2.6 Disposition

I avsnitt 1. av denna uppsats presenteras en inledning av forskningsområdet och i avsnitt 2. återfinns en bakgrund. Begrepp som är relevanta för uppsatsen ingår i bakgrunden och även uppsatsens syfte och frågeställning, dess rättssociologiska

relevans samt avgränsning. I avsnitt 3. går det att läsa om tidigare forskning inom ämnet där utvalda studier presenteras som har betydelse för hur denna uppsats utformar sig. I avsnitt 4. presenteras därefter det teoretiska ramverket som uppsatsen förhåller sig efter. En begreppsförklaring av de termer som sedan används i analysen återfinns där. Metodval återfinns i avsnitt 5 där det redogörs således vilka metodologiska överväganden vi har gjort i arbetet. Datainsamling och kodning av insamlingen läggs även fram och dessutom redovisas motivationer för studiens tillförlitlighet. I avsnitt 6. framförs analysen utifrån Faircloughs kritiska diskursanalys och Foucaults maktbegrepp. Efter analysen knyts säcken ihop med en slutsats och diskussion i avsnitt 7. Till sist i avsnitt 8. läggs förslag för framtida forskning fram. Därefter presenteras källförteckning och bilagor.

3. Tidigare forskning

3.1 Litteratursökning

Till litteraturanalysen har bland annat sökmotorn LUBsearch, Lunds universitets databas, används för att med hjälp av olika nyckelord få fram relevanta studier. Språket som sökorden utgjordes av avgränsas till endast svenska och engelska. Artiklar på andra språk uteslöts. Genom de nyckelord vi valt och olika kombinationer av dessa fick vi olika utfall på antalet artiklar. Av de artiklar som återfinns i Lubsearch gick urvalet tillväga på så sätt att inkludera de artiklar som var "peer reviewed" samt "academic journal". Sökorden som användes för att söka efter artiklar var: youth crime, unga lagöverträdare, straffets syfte, ungdomsbrottslighet. De artiklar som hittades genom denna insamling var Estrada (1997) och Mraović, Asančaić och Derk (2015). Tre studier i den tidigare forskningen har funnits genom referenshänvisningar från tidigare uppsatser när vi har läst dessa för inspiration till vår egen uppsats, dessa är Carpelan (2008) samt Pollacks (2001) och Anderssons (2002) doktorsavhandling på Stockholms Universitet. Dessa studier anser vi är tillräckligt tillförlitliga då de har granskats av andra forskare. Till följd av att media sedan lång tid tillbaka har haft stor makt i samhället och på olika sätt präglat kriminaljournalistiken kommer ingen avgränsning gällande årtal att göras. Anledning till detta är också för att få en så stor överblick som möjlig över tidigare forskning. Nedan redovisas ett antal på fem artiklar som behandlar ämnesområdet med diverse perspektiv.

3.1.1 Medias roll i samhället

Den första valda artikeln är skriven av Estrada (1997). Den handlar om hur ungdomar som begått brottsliga handlingar framställs i svensk dagspress mellan åren 1950–1994. Författaren menar att ungdomsbrottslighet har fått större uppmärksamhet i media under de gångna åren (Estrada, 1997 s. 51). Han frågar sig om denna stora uppmärksamhet kan ha bidragit till ändrad uppfattning hos allmänheten kring ungdomsbrottslighet. Efter att ha analyserat tidningsartiklar av valda åren förklarar Estrada (1997 s. 57, 62) att bilden av unga brottslingar har fått en tvär vändning sedan år 1986 och framåt. Efter det året beskrivs ungdomsbrottslighet i media som ett nytt och ökat samhällsproblem vilket ledde till att kampanjer mot detta startades och regeringen

tillsatte nya utredningar för lagförslag. Estrada (1997 s. 66) menar att han inte såg en signifikant ökning av statistiken för ungdomsvåld förrän senare åren under 80-talet. I samband med ökningen av kriminaljournalistiken menar Estrada (1997, s. 67) att det kan ha lett till att mörkertalet för våldsbrott minskats eftersom brotten blev mer offentligt för allmänheten, vilket i sin tur kan ha skapat en större benägenhet att anmäla vid utsatthet. Vidare nämner Estrada (1997, s. 67) begreppet "enforce wave" som betyder att om ett "problem" blir mycket uppmärksammat i media resulterar det i krav på samhällsinsatser som i detta fall skulle kunna vara skärpta lagar och fler patrullerande poliser. Eftersom ungdomsbrottslighet inte tidigare ansågs som ett problem, brydde sig inte folk om det speciellt mycket men på grund av dess mediala uppmärksamhet började folk nu anmäla denna typ av brott. Vilket även här ledde till en ökning i statistiken på grund av den sociala struktur som förändrades i samhället utan någon underliggande förändring i brottsligt beteende. (Estrada, 1997 ss. 67–68)

I Pollacks (2001) doktorsavhandling från Stockholms Universitet analyserade hon samspelet mellan medier, brott och brottsjournalistik under 1900-talet. Genom en longitudinell studie har hon granskat artiklar om kriminaljournalistik under en tidsperiod om en vecka vart tionde år mellan 1915–1955 i fyra olika dagstidningar (Pollack 2001, ss. 106–107). Hennes viktigaste slutsats från denna period var att brotten som nämndes i nyheterna kunde få olika mycket uppmärksamhet även om det inte alls samspelade med brottsstatistiken. Pollack (2001, s. 101) studerade även nyhetsreportage under åren 1955, 1975 och 1995 med fokus på diskursen kring ungdomsbrottslighet och samhällets ansvar kring problemet. Analysen visade att under 1955 var förhållandet mellan kriminaljournalistiken och kriminalpolitiken överens (2001, s. 111). Synen på att unga brottslingar skulle integreras i samhället var optimistisk och under 1975 övergick den svenska journalistiken till en mer oberoende karaktär. Både i media och i politiken började behandlingsideologin kritiseras allt mer (Pollack 2001, ss. 104, 310). År 1995 hade journalistiken utvecklats till en social plattform med hög makt i samhället och denna makt kunde även återspeglas på en politisk nivå (Pollack 2001, ss. 276, 283). Under denna tidsperiod karaktäriserades media att framföra ungdomsbrottslighet som ett stort problem och ansågs vara pessimistiska till behandlingsideologin (2001, ss. 277–278). Resultatet som Pollack

(2001, s. 319) kom fram till visade att det var av stor betydelse att ha kriminaljournalistiken i åtanke då kriminalpolitiska förändringar skedde i landet.

En tredje relevant vetenskaplig artikel som berör detta område är en kroatisk studie av Mraović, Asančaić och Derk (2015). Vi ansåg att denna artikel omfattade vårt aktuella forskningsområde och ingav ett bra exempel på hur fenomenet har diskuterats i andra EU-länder, utöver Sverige. Studiens huvudsyfte var att analysera dynamiken kring hur ungdomsbrottslighet kunde ha fått den negativa betingning som den antogs ha i Kroatien (Mraović, Asančaić & Derk 2015 s. 194). Genom att analysera brottsstatistik från polisen från åren 2000–2013 gick det att se trender i antal anmälningar och vilka brott som det lagfördes flest om. Resultatet studien kom fram till var att det inte fanns någon signifikant ökning av ungdomskriminalitet utan att den ansågs vara stabil, till och med minskad under denna period (Mraović, Asančaić & Derk 2015, s. 194). I och med att endast vissa kategorier av brott antingen hade ökat exceptionellt eller minskat drastiskt kunde det skapa fel uppfattning hos allmänheten att andra brott som exempelvis mord och våldtäkter också hade ökat drastiskt (Mraović, Asančaić & Derk 2015, s. 194). Slutsatsen var att det i Kroatien och andra länder fanns en uppfattning om att ungdomsbrottsligheten hade ökat dramatiskt sedan 1990-talet men att denna uppfattning inte överensstämde med den faktiska brottsstatistiken. Således bör det ha funnits en annan anledning till den intensiva sociala förändring om hur ungdomsbrottsligheten borde ha hanterats vilket enligt Mraović, Asančaić och Derk kunde bero på medias konstruktion av unga vuxna som begått ett brott. (2015, ss. 208–211)

3.1.2 Straffteori för ungdomar

Vidare är tidigare forskning om straffteori för ungdomar relevant. Robert Andersson (2002, s. 8) har i sin doktorsavhandling utfört en studie som har analyserat hur kriminalpolitiken rationaliseras och legitimeras. Med Foucaults diskursanalys som metod har Andersson (2002, s. 42) analyserat debatten mellan kriminalpolitiska experter under åren 1970–2000 med orsaken att kriminalpolitiken hade ett behov av att kunna motiveras och rättfärdigas beroende på hur den formuleras. Diskursen i fokus var huruvida orsaker till brott samt åtgärder presenterades av staten. Under början på denna period förändrades synen på brottslingen och individen hade eget ansvar för

gärningen. Dessutom var unga lagöverträdare i fokus (2002, ss. 16–19). Debatterna hos politikerna ledde under 70-talet till nya former kring ungdomsbrottslighet där personer från 15–21 år får ungdomsrabatt på gärningen. Ett flertal olika regler tillsattes, exempelvis skulle de som varit beroende eller utnyttjade frias helt. Det fanns ett intresse i att skydda och vårda ungdomarna (2002, s. 121). Ett av fynden var att forskningen hade en ytterst stor påverkan på politiker när det gällde diskursen om brott. Detta framträdde sig i hur nyklassicismen kunde etableras och behandlingsideologin avtog (2002, s. 59).

Ytterligare resultat Andersson beskriver är hur kriminalpolitiken fick en ny inriktning. Från att tidigare haft ett stort socialt ansvar där avvikande beteende erkändes i samhället till att det numera skulle bevara allmänhetens förtroende till statens maktutövning. Med andra ord har kriminalpolitikens diskurs haft inflytande på straffrätten och från behandlingsideologin har samhället utvecklats mot proportionalitet som straffrättsliga ideologi istället. (Andersson 2002, s. 190)

En studie som Socialstyrelsen har utfört med uppdrag från Socialdepartementet sammanställer forskningsresultat av påföljders effekter som kan användas i socialt arbete för att motverka unga lagöverträdare (Carpelan et al. 2008 s. 7). För denna uppsats är den mest relevanta delen av studien den som berör ämnet ungdomstjänst och vilka påföljder som enligt sammanställningen har störst effektivitet för att minska risken för återfall. Resultatet de kom fram till var att avskräckande påföljder gav minimala effekter på återfallsrisken (2008, s. 55). Förtydligande menar studien att ett avskräckande straff inte ger den effekt som önskas då de inte hittade någon bevisning för att detta minskar risken till återfall. Till en viss grad fanns det snarare en signifikant negativitet som antydde att fler ungdomar som istället får ta del av avskräckande program löper större risk att återfalla i brottslighet. Vidare visade resultatet att de ungdomar som fick någon form av behandling under vistelsen i högre grad minskade risken för återfall än de som inte fick det. De insatser som hade en terapeutisk grundtanke visade även en lägre risk för återfall och denna kunde minskas ytterligare genom att försöka förändra och förbättra ungdomens tankesätt. (Carpelan et al. 2008 ss. 55–57)

3.2 Sammanfattning av tidigare forskning

Det som går att utläsa av den tidigare forskningen är dels att media har haft en stor påverkan på hur allmänheten uppfattar ungdomsbrottslighet och dels att det finns spridda åsikter om vad unga lagöverträdare bör få för påföljd. Efter en genomgång av tidigare forskning går det att konstatera att ungdomsbrottslighet i samband med massmedia är sedan innan ett utforskat ämne och således blir resultatet av de studierna även en grund till denna uppsats. Emellertid kan denna studie bidra med ny kunskap och ytterligare perspektiv inom ämnet genom en kritisk diskursanalys, vilket inte var ett vanligt förekommande metodval i den tidigare forskningen.

Majoriteten av de tre artiklar i avsnitt 3.1.1 definierar ungdomsbrottslighet som ett samhällsproblem men menar att det finns bakomliggande orsaker till varför det är så, som inte endast handlar om ett dåligt ingripande av samhället. I stort sett antyder alla tre artiklar att massmedia har en stor makt i samhället som kan konstruera ett samhällsproblem vilket sätter press på politiker att agera. Det som artiklarna också har gemensamt är att de har granskat brottsstatistik bland unga vuxna som begått brott genom åren och får den generella uppfattningen om att ungdomsbrottslighet inte har varit stigande, utan snarare stabil, vilket inte överensstämmer med hur nyheterna rapporterar om problemet.

I avsnitt 3.1.2 är det spridda åsikter gällande hur en brottsling, och framför allt unga bör straffas när de begått ett brott. Denna diskussion går även att läsa en del om i Pollacks (2001) studie, som ingår i första delen, där hon utgår från den allmänna åsikten som tyder på att ett hårdare straff ska vara den mest relevanta påföljden, snarare än att bli "behandlad". Dock, som det går att läsa om i Socialstyrelsens utredning, finns det forskning som visar på ett hårdare straff inte fungerar i brottsförebyggande syfte utan snarare kan fungera åt det motsatta hållet.

4. Teoretiskt ramverk

4.1 Kritisk diskursanalys

Ett sätt att angripa begreppet diskurs är genom inriktningen "kritisk diskursanalys" som främst förknippas med lingvisten Fairclough (Bergström & Boréus 2012, s. 373). Företrädare för den kritiska diskursanalysen är ofta samhällskritiska i sig då de vill ifrågasätta existerande maktstrukturer i samhället (Bergström & Boréus 2012, s. 373). Fairclough har två definitioner av begreppet "diskurs" (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 72). Den ena är den konstituerande och konstituerade definitionen då diskursen innehåller social praktik och även ett språkbruk. Den andra definitionen är "som ett sätt att tala som ger betydelse åt upplevelser utifrån ett bestämt perspektiv" (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 72). Perspektiven kan exempelvis vara feministiska, marxistiska eller liberalistiska. Syftet med en kritisk diskursanalys är att identifiera ojämlika maktförhållanden som finns för att sedan kunna minska på dessa och skapa en social förändring (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 69). Med förankring i bakgrunden till denna uppsats besitter massmedia en stor makt i samhället med möjligheter att vara selektiva i sina nyhetsrapporter som i sin tur kan skapa förvrängda uppfattningar om verkligheten vilka allmänheten i många fall kan tro på. Detta är ett exempel på ett ojämnt maktförhållande som den kritiska diskursanalysen kan identifiera.

Vid analysen av en diskurs menar Fairclough att det finns två perspektiv att utgå från (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 73). Dessa är "den kommunikativa händelsen", som innebär ett språkbruk som till exempel kan användas i en intervju, ett tal eller en skrift samt "diskursordningen" (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 73).

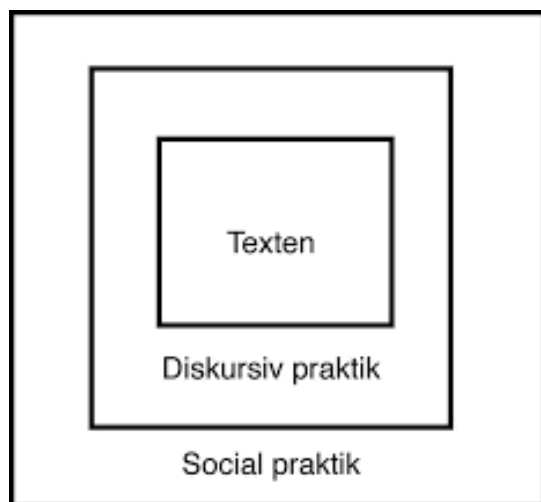
Diskursordningen är resultatet av olika typer av diskurser som används inom exempelvis en social institution (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 73). I denna uppsats skulle massmedia kunna betecknas som en diskursordning där olika diskursiva praktiker används vilket menas med att i produktionen och konsumtionen av tal och skrift används olika diskurser på ett givet sätt (Winther Jørgensen & Phillips, 2000 s. 73). Genom medias språkbruk förs diskurserna sedan samman i en social praktik. Dessa

två perspektiv går att sätta ihop till en analytisk tredimensionell modell som kan användas vid empirisk forskning (Winther Jørgensen & Phillips, 2000 s. 74).

4.2 Faircloughs tredimensionella modell

Vid genomförandet av en kritisk diskursanalys är textanalys en otillräcklig metod eftersom den inte ser sambandet mellan texten och de strukturer och processer som finns i samhället (Fairclough 2010, s.131). Av den mening sätts textanalysen ihop med ytterligare två traditioner som därmed bidrar till ett tvärvetenskapligt synsätt som går att använda sig av vid analysen. Dessa tre dimensioner består av ett språkbruk och kan klassas som en kommunikativ företeelse:

1. Språkbruket är en *text* som innehåller både skrift, tal och bilder. Antingen var för sig eller tillsammans.
2. Språkbruket är en *diskursiv praktik* som både producerar och konsumerar texter.
3. Språkbruket är en *social praktik*. (Fairclough, ss. 132–133)

Figur 1. (Bergström & Boreús 2012, s. 375)

4.2.1 Textanalys

I den första dimensionen som handlar om text, utgår det från ett lingvistiskt perspektiv med den främsta inriktningen att studera textens grammatiska uppbyggnad (Bergström & Boreús 2012, s. 375). Det innebär bland annat att undersöka olika infallsvinklar på textens olika meningsuppbyggnader. Huvudfokus under denna typ av analys går att fördela med olika analysverktyg (Bergström & Boreús 2012, s. 376) och till denna uppsats kommer verktyget modalitet att användas. Modalitet handlar om författarens

instämmande i sitt eget påstående, vilket även kan benämnas som affinitet. Om skribentens instämmande är total har texten hög affinitet, och om instämmandet är svagt har texten låg affinitet (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 87). Det är stor skillnad om en skribent skriver "jag tycker ungdomsbrottsligheten har ökat", "ungdomsbrottsligheten kanske har ökat" eller "ungdomsbrottsligheten har ökat". Beroende på vilken modalitet som används kommer det ge konsekvenser för diskursens påverkan på vilken kunskap som sänds ut och hur sociala relationer kan utformas (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 88). Modaliteter kan på ett sätt betraktas som sanningar vilket innebär att skribenten i fråga väljer ett visst sätt att formulera sig och instämmer helt och hållet med det som denne skriver (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 88). Ett annat sätt att betrakta modaliteter kan vara genom så kallade hedges. Vad som menas med begreppet är att skribenten dämpar påståendet i texten eller i en sats genom att till exempel lägga till fraser som "lite", "vetenskapen har fel- ja, kanske lite" (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 88). Massmedia är en stor användare av modaliteter i den mening att de publicerar deras tolkningar som fakta, genom objektiva modaliteter. Istället för att skriva "vi anser..." har massmedia en tendens att uttrycka sig i formen "så här är det..." (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 88).

Ytterligare en viktig aspekt att ha i åtanke vid analysen av en text är, förutom att kolla på hur grammatiken och meningsuppbyggnaderna är formulerad, även göra klart vad i innehållet som anses vara klart uttalat och vad som anses vara underförstått. (Bergström & Boreús 2012, s. 376)

4.2.2 Diskursiv praktik

Denna del i modellen har som främsta fokus att se hur texter både produceras, distribueras och konsumeras (Bergström & Boreús 2012, s. 376). Intertextualitet är ett analysverktyg som hjälper till att ta reda på hur olika texter kan byggas på varandra och utgår från produktionsperspektivet av en text. Begreppet belyser förhållandet av kommunikativa händelser och tidigare händelser och att samma ord alltid har använts förut i andra eller liknande sammanhang (Bergström & Boreús 2012, s. 376). En form av detta är "manifest intertextualitet" där texter rentav är uppbyggda på andras texter, genom att exempelvis hänvisa till dem. Intertextuell kedja innebär istället att texter binds samman i den mening att varje text förenar sig med en annan. Ett exempel på

detta är hur media kan förlita sig på vetenskapliga artiklar. Genom att texter bygger på varandra bidrar det till historiens utveckling. Speciellt bidrar intertextualitet till både stabilitet, instabilitet, kontinuitet och förändring. Till följd av att använda sig av redan existerande diskurser skapas det möjligheter att förändra samt ge nya perspektiv på den aktuella diskursen. (Winther Jørgensen & Phillips 2000, ss. 77–78)

4.2.3 Social praktik

Den sista delen sätter ihop textanalysen och den diskursiva praktiken i ett större, socialt sammanhang och går därav att utvinna syftet med att kunna analysera både ideologier och maktstrukturer ur ett kritiskt perspektiv (Bergström & Boreús 2012, s. 377). Inom denna dimension kommer Foucaults maktbegrepp att användas för att kunna kontextualisera den sociala praktiken.

Den sociala praktiken innehåller två stycken aspekter (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 90). Den första aspekten menar att relationen mellan den diskursiva praktiken och dess diskursordning som den ingår i ska framföras. Den andra aspekten utgår från de icke-diskursiva komponenterna som producerar ramar för den diskursiva praktiken. För att analysera denna del i den sociala praktiken är en kritisk diskursanalys inte tillräcklig, därför är det nödvändigt att komplettera med en sociologisk teori som ska klarlägga den slutliga dimensionen (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 90). Genom att tillsammans analysera den diskursiva praktiken och den sociala praktiken går det därav att komma fram till slutsatser av den kritiska diskursanalysen. I denna slutsats går det således att finna de ideologiska konsekvenser som diskurserna grundar sig på och även frågan om social förändring som den kritiska diskursanalysen ska bidra till. Ur ett kritiskt perspektiv är ideologi något som upprätthåller de ojämlika maktförhållandena som existerar i ett samhälle där det finns hierarkier med olika normer och värderingar som styr individers beteenden. Därav kan diskurser bli ideologiska då de kan reproducera maktrelationer (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 79). Som tidigare nämnt finns det olika typer av diskurser inom en viss diskursordning. Detta i sin tur har människor ofta inte en medvetenhet om och att de även positioneras inom olika konkurrerande ideologier vilket kan skapa en känsla av osäkerhet (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 80). Ett överensstämmande är svårt att nå helt och hållet då motstånd alltid finns inom olika ideologier vilket innebär att det är svårt att komma fram till en

konsensus helt och hållet (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 80). Människor har svårt att se den "faktiska verkligheten" eftersom det finns olika ideologiska diskurser som konkurrerar med varandra och upprätthåller ojämlika maktförhållanden och därför skapar ett falskt medvetande hos individer att de inte vet vad som är sant eller falskt (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 80). Inom den kritiska diskursanalysen blir forskarens roll därmed att identifiera de ideologier och vrångbilder som existerar så människor kan se hur verkligheten ser ut. (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 152)

4.3 Foucaults maktbegrepp

Som nämns i avsnittet innan är det relevant att koppla ihop den sociala praktiken med en relevant sociologisk teori. Till denna analys är Foucaults maktbegrepp utvalt. Varför det är relevant att få in inslag från hans teori är på grund av att han klassas som personen som började använda sig av diskursanalys "på allvar" och är därför någon som bör förhålla sig till oavsett vilken diskursanalytisk inriktning som väljs. (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 19). Enligt Foucault (1987, s. 32) är makt något som utövas och därav inte något som innehas som en egenskap av till exempel specifika personer eller intressen (Foucault 1987, s. 32). Av den mening är makt något som huvudsakligen är produktivt då den är spridd över sociala praktiker och konstituerar diskurser, kropp, kunskap och subjektiviteter (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 20). I denna uppsats går det att dra paralleller till hur massmedia kan utöva sin makt över samhällsmedborgare och producera normativa frågor genom sina diskurser och kunskap som sänds ut. Foucault (1987, s. 33) menar att det finns ett ömsesidigt förhållande mellan makt och kunskap där den ena inte kan existera utan den andra. Innebörden av detta är definieras i citatet nedan.

Att det inte finns något maktförhållande utan att ett därmed sammanhängande område av vetande skapas och att det inte heller finns något vetande som inte samtidigt förutsätter och bildar ett maktförhållande. (Foucault 1987, s. 33)

Enligt Foucault finns det ingen absolut sanning och därför är det omöjligt att komma fram till den. Varför det inte finns en sanning är för att det är omöjligt att prata utanför de rådande diskurserna vilket gör att det istället skapas något som kallas för "sanningseffekter" (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 21). Begreppet sanning enligt Foucault (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 21) är ett tillvägagångssätt för

produktion, distribution och reglering av yttranden vilket leder till en viss uppfattning som kopplas ihop med makt. Av den mening är sanningen något som är förankrat i ett maktsystem och det bör därför inte ifrågasättas om något är sant eller falskt, utan istället koncentrera sig på hur sanningseffekter skapas inom diskurser. Det blir därför relevant att analysera de diskurser som antingen representerar sanna eller falska bilder av hur verkligheten ser ut för att se dess diskursiva processer. (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 21)

4.4 Kritik mot Faircloughs diskursanalys

Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 93) tar upp kritik som är riktad mot Faircloughs kritiska diskursanalys. Den största kritiken som riktas mot honom är att han inte visar några klara linjer gällande vad som bör klassas som det diskursiva och det icke-diskursiva. Även en stor del av kritiken hör ihop med tredje dimensionen i modellen, det vill säga den sociala praktiken, då Fairclough är diffus angående hur mycket den bör analyseras. Denna dimension ska, som tidigare konstaterat, också ge upphov till relevanta sociologiska teorier vilket det inte ges några tydliga exempel på vilka dessa skulle kunna vara. (Winther Jørgensen och Phillips 2000, s. 93)

5. Metod och metodologiska överväganden

5.1 Kvalitativ och kvantitativ ansats

Eftersom vi valt att analysera textinnehåll och ord från nyhetskällors artiklar är denna uppsats av kvalitativ karaktär. Bryman (2011, s. 40) beskriver att en kvalitativ metod vanligtvis fokuserar på betydelsen av ord medan kvantitativ forskning i stället betonar kvantifieringen av datainsamlingen och analysen. Metoden vi anser lämplig för uppsatsen är förankrat i vårt teoretiska ramverk, det vill säga Faircloughs kritiska diskursanalys. Varför den är relevant att använda sig av är att den kritiskt analyserar maktförhållanden, vilken massmedia besitter. Att understryka är att uppsatsen har kvantitativa inslag då vi genom analysen av dessa artiklar kan få fram data som statistik, men huvudfokus är baserat på de skrivna orden och hur de kan tolkas.

5.2 Analysmetod

Till analysen kommer vi att använda oss av Faircloughs tredimensionella modell. Som tidigare beskrivits utgörs den av tre delar: *textanalys*, *diskursiva praktiken* och *sociala praktiken* (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 74). I analysen kommer begrepp såsom modalitet, intertextualitet och diskursordning att användas. Denna metod har inga specifika riktlinjer för hur analysen ska genomföras, bara den genomförs inom de uppsatta ramarna. Därav har vi själva valt strukturen för vår analys efter vad vi anser vara lätt för läsaren att följa.

5.3 Urvalsprocess

De tidningar som har valts ut är Dagens nyheter, Sydsvenskan, Aftonbladet och Expressen. Dessa nyhetstidningar är, som tidigare nämnt, de som har störst spridning i landet med flest utgivna upplagor (Weibull, Wadbring & Ohlsson 2018, s. 116). För att få ett så representativt resultat som möjligt är två av dessa lokala morgontidningar från Stockholm och Malmö medan kvällstidningarna har sina kontor i Stockholm, med spridning över hela landet (Weibull, Wadbring & Ohlsson 2018, s. 116). Viktigt att ha i åtanke är att dessa tidningar representerar olika politiska ideologier vilket kan medföra vinklade artiklar. Dagens nyheter, Expressen och Sydsvenskan är oberoende liberala tidningar som ägs av Bonnierkoncernen (Weibull, Wadbring & Ohlsson 2018, ss. 41,

138). Aftonbladet ägs av Schibsted Sverige och är en oberoende socialdemokratisk tidning (Weibull, Wadbring & Ohlsson 2018, s. 138). För att få ett så generaliserbart resultat som möjligt har vi valt artiklar under en nioårsperiod. På grund av begränsad tid har vi valt att analysera åren 2010, 2015 och 2019. Varför vi har valt dessa år är att för de sker i intervaller och går därav att få ett begrepp om diskursernas eventuella utveckling. Året 2019 är valt eftersom det är år 2020 i skrivande stund vilket betyder att ett begränsat antal artiklar. De utvalda åren är dock inte något som kommer läggas större vikt på i form av jämförelseanalys eller liknande. Anledningen till detta är för att vårt intresse är att undersöka hur diskurserna om ungdomsbrottslighet har sett ut under de gångna åren för att sedan i diskussionsavsnittet kunna utmärka någon skillnad som skulle kunna vara av betydelse för slutsatsen. De typer av artiklar vi valt att inkludera är ledare, nyheter och krönikor för att utvidga perspektivet någorlunda. Vi är medvetna om att ledare är till för att bilda opinion och är beroende av politiska ståndpunkter. Detta är dock inget vi kommer att analysera eller diskutera mer än att ha det i åtanke eftersom vi vill ta del av alla typer av artiklar inom ämnet.

5.4 Datainsamling

Artiklarna har samlats in genom databasen Mediarkivet med hjälp av Lunds Universitets tillgångar av olika resurser. Sökorden som använts är "ungdomsbrottslighet", "ungdomskriminalitet" och "unga lagöverträdare". Även "unga" och "brottslingar" har varit en del av sökorden. För varje sökning har vi även valt ut från vilken tidning artiklarna ska vara ifrån, det vill säga från Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Sydsvenskan. Vidare har sökningen haft en avgränsning för vardera utvalda år, 2010, 2015 och 2019. Direkt observerades det att artiklarna ökade i takt med åren, under 2010 gav inte sökningen alls lika många resultat som under 2019. Detta påverkade vårt val av hur många artiklar vi valde för varje år, för att fortfarande få ett så generaliserbart resultat som möjligt valde vi att inkludera åtta artiklar från varje år. Totalt kommer därav 24 stycken artiklar att analyseras och detta ansåg vi genomförbart och tillräckligt efter en jämförelse med tidigare c-uppsatser. Då sökningarna inte gav orimligt många träffar, speciellt under året 2010, kunde vi läsa igenom de flesta artiklarna för att sedan bestämma vilka som föll under kategorin utformat för denna uppsats. Därefter valdes dessa 24 stycken artiklar slumpvis ut. De 24 stycken artiklarna presenteras som *Bilaga 1* i slutet av uppsatsen i form av en tabell. I tabellen har vi döpt

varje artikel till ett artikelnummer som det kommer hänvisas till i den löpande texten. Efter varje artikelnummer kommer det gå att tyda artikelns skribent, vilken tidning artikeln är publicerad i, titel och dess publiceringsdatum. Varför vi har valt att göra på detta sätt och inte lägga in varje artikel i litteraturlistan är för att det ska bli enklare både för läsaren att kunna kolla upp vilken artikel det syftas på i analysen men även för oss skribenter av uppsatsen för att kunna få en tydlig struktur. Denna bilaga klassar vi som vår insamling av empiri likt på samma sätt som om vi hade gjort en transkribering av intervju eller utformat enkätfrågor.

5.5 Kodning av artiklar

Kodningen av artiklarna gick till på så sätt att vi läste igenom alla utvalda för att se hur de definierade ungdomsbrottslighet. Vi delade upp artiklarna på hälften för att kunna arbeta tidseffektivt och var noggranna att diskutera samt ge varandra feedback under kodning av artiklarna. Därefter satte vi in de olika förklaringarna i kategorier om hur det beskrevs, till exempel: "ökad", "minskad" eller "bör straffas hårdare" och så vidare. Eftersom denna uppsats utgår från Faircloughs tredimensionella teori där även Foucaults maktbegrepp inkluderas i sista dimensionen kommer vi med de kategorierna som ansågs vara mest framträdande och genomsyra majoriteten av texterna, problematisera svensk massmedias framställning av ungdomsbrottslighet eftersom det kan ha en betydelse för hur läsaren uppfattar problemet. Något som är av betydelse att poängtera är att dessa kategorier ovan inte var förutbestämda. Dock hade vi i åtanke när vi kodade artiklarna vilket utfall vi skulle kunna få då vi hade en förförståelse om att det finns stora diskussioner i massmedia om att ungdomsbrottsligheten har ökat, vilket även var det som till stor del väckte intresset till denna uppsats.

5.6 Insamling av statistik

Den statistik vi har hänvisat till är bland annat från Brås kriminalstatistik (Kriminalstatistik 2020, Tabell 220). Som beskrivet i bakgrunden inkluderar statistiken unga män misstänkta för misshandel (grov misshandel), fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång och våld mot tjänstemän från år 2010 till 2019. Vidare har vi haft kontakt med Stockholms- och Malmöpoliserna för att kunna jämföra med Brå. Denna kontakt skapades i april 2020. Kontakten till Malmö gjordes via mail där vi fick svar från avdelningen Verksamhetsstyrning och Analys Syd. De bifogade den statistiska

hade tillgång till vilket innehöll olika typer av våldsbrott som begåtts av unga män under åren 2016 till 2019. På samma sätt kontaktade vi även Stockholmspolisen inom avdelningen för Verksamhetsstyrning och Analys Stockholm, som kunde tillgodose se oss med samma information för deras område.

5.7 Studiens tillförlitlighet

Termer som extern- och intern reliabilitet och extern- och intern validitet kommer vi försöka applicera på vår uppsats fastän de är mer inriktade till intervju- och etnografiska studier (Bryman 2011, s. 352). Enligt LeCompte och Goetz (Bryman 2011, s. 352) är externa reliabiliteten studiens möjlighet att replikeras. I en kvalitativ metod är detta kriterium svårt att uppfylla då sociala miljöer ständigt förändras. Vår studie är replikerbar i den mån att vi analyserar artiklar som allmänheten har tillgång till. Därav kan samma artiklar och teoretisk grund användas av den som finner intresse i det för att uppnå ett liknande resultat. Dock finns det vissa subjektiva ställningstaganden när artiklarna har analyserats av oss, trots att detta i största mån har undvikits, finns det en möjlighet att en annan forskare tolkar ord och text annorlunda mot vad vi gör. Den interna reliabiliteten betonar vikten av att forskarlaget kommer överens om hur de ska tolka insamlingen och resultatet (Bryman 2011, s. 352). Denna uppsats utgörs av två personer och vi har tillsammans kommit överens om vilka tolkningar vi ska göra. Dessutom har vår handledare varit till hjälp vid diskussioner angående tolkningar och val för att bibehålla en objektivitet. Vi anser att den interna reliabiliteten är hög just på grund av de diskussioner vi har fört mellan oss. Bryman (2011, s. 352) förklarar extern validitet i vilken omfattning studien kan generaliseras och appliceras på andra sociala miljöer. Dock diskuterar Bryman (2011, s. 352) också problemet som LeCompte och Goetz påvisat, en kvalitativ ansats blir begränsad i generaliserbarhet på grund av avgränsade urval. Detta blir även en svaghet i vår uppsats då urvalet är begränsat till följd av bland annat tidsbrist. Till sist finns också den intern validiteten som LeCompte och Goetz (Bryman 2011, s. 352) menar handlar om överenskommelsen mellan forskarens observationer och de teoretiska tankesätt denne utvecklar. Detta kan framstå som en fördel för kvalitativa metoder eftersom kvalitativa ansatser har en tendens att ha en mer långvarig närvaro och delaktighet i de sociala miljöerna och kan därmed i större utsträckning verifiera en överensstämmelse mellan teoretisk grund och observation

(Bryman 2011, s. 352). Eftersom Faircloughs kritiska diskursanalys både har förankring i teori och metod anses den interna validiteten vara hög,

5.8 Etiska överväganden

I denna del kommer en reflektion att genomföras på de fyra centrala delarna inom etik. (Bryman 2011, s. 131). Enligt Bryman (2011, s. 131) handlar delen om informationskravet om att informera deltagarna om studiens syfte och deras frivillighet att delta. Deltagarna ska kunna få en överblick om hur utförandet ska gå till och vad de förväntas göra. I vår uppsats ingår det inga försökspersoner utan de artiklar vi har valt är offentliga för alla att hämta och därav har vi inte tagit hänsyn till denna del då det inte finns någon att informera. Samtyckeskravet liknar förvisso informationskravet, dock innebär det att deltagaren ska godkänna medverkan (Bryman 2011, s. 132). Bryman (2011, s. 132) fortsätter vidare att förklara att alla har en egen rätt att bestämma om de vill vara med i studien. I vårt fall finns det omyndiga med i artiklarna och i vanliga fall krävs detta godkännande av vårdnadshavare. Dock nämns aldrig dessa gärningspersoner vid namn, vilket gör dem anonyma och svåra att söka upp. En etisk begränsning skulle dock kunna vara att vi inte frågat om samtycke från de personer vi inhämtat citat ifrån. Emellertid anser vi att eftersom tidningarna som har stor geografisk spridning i Sverige har skrivit ut namn på dessa intervjupersoner finns det hög sannolikhet att personerna inte vill vara anonyma. I denna uppsats kommer det inte analyseras något om vem personen i fråga är mer än om denne har en auktoritär ställning eller definieras på ett speciellt sätt. Det kommer inte heller läggas någon värdering på intervjupersonernas uttalanden, om de är rätt eller fel, bara hur de framställer det rådande ämnet. Vidare diskuterar Bryman (2011, s. 132) att alla personuppgifter som avhandlas i studien ska hanteras med hög konfidentialitet, ingen obehörig ska kunna komma åt uppgifterna. Artiklarna som är utvalda till denna uppsats är helt offentliga för alla och därmed kan inte vi garantera konfidentialitet.

6. Analys och resultat

I detta avsnitt kommer analysen och resultatet av vår uppsats att presenteras.

Betoningen för denna analys är att granska nyhetsköllornas framställning av den samtida ungdomsbrottslighet med specifik inriktning på unga män mellan 15–21 år som begått någon typ av våldsbrott utifrån Faircloughs tre dimensioner där Foucaults maktbegrepp är inkluderat i den sista dimensionen. Som tidigare nämnt är artiklarna från åren 2010, 2015 och 2019. Utifrån vad som framgår i resultatet av textanalysen, kommer sedan den diskursiva praktiken delas upp i olika diskurser av vad som har kunnat skådots. Även om de “största diskurserna” är i fokus av analysen kommer dessutom de mindre, och motståndare, till dessa att diskuteras och kopplas in för att få ytterligare perspektiv på forskningsämnet. De utvalda artiklarna kommer i analysen att definieras utifrån olika artikelnummer som går att återfinna i *bilaga 1* för närmare specifikation.

6.1 Textanalys

Till denna textanalys analyseras artiklar som handlar om den samtida ungdomsbrottsligheten och straffets utformning för unga lagöverträdare att vara aktuella för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar. I textanalysen kommer begrepp som modalitet och hedges att diskuteras som har nämnts i avsnitt 4.1.1 och även om det går att uttyda några underförstådda meningar. Nedan presenteras utvalda citat som representerar de utvalda artiklarna.

6.1.1 Ungdomsbrottslighet

Artiklarna som berör ämnet ungdomsbrottslighet kommer presenteras under denna rubrik. Som tidigare nämnt, under det teoretiska ramverket, har media en tendens att skriva påståenden som visar på att “så är det” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 88). Således påvisar texterna en modalitet med hög affinitet vilket menas att sanningen presenteras som objektiv. Nedan följer ett exempel på detta:

Ungdomsbrottsligheten har blivit grövre. Det handlar inte bara om snatterier och stulna mopeder utan också om tonåringar som beväpnar sig, säljer narkotika, rånar, misshandlar, våldtar – och mördar. (Artikel 11. Expressen 2019-07-16)

Citatet är ett utdrag från en ledartext i Expressen (Artikel 11) och är ett exempel på hög affinitet. Genom den mening som artikeln inleds med visar skribenten ett högt instämmande "att det faktiskt är så". Efter meningen följer ingen källhänvisning eller empiriskt stöd på att det stämmer. Skribenten använder sig även av en stegring i sin meningsbyggnad då denne först börjar med att förklara hur ungdomar förr "bara" snattade och stal mopeder medan de i dagens samhälle bland annat rånar, misshandlar, våldtar, och till sist- mördar.

Vanligt förekommande i artiklarna var ord som kunde klassas ha en värdeladdad innebörd. I en artikel från Aftonbladet (Artikel 1) beskrivs det hur en 16-åring har mördat en kvinna genom att ta stryptag på henne. I texten beskrivs gärningspersonen av skribenten som en "pojke" vilket kan skapa en uppfattning hos läsaren att de "bara är ett barn" som har begått ett sådant grovt brott. Om skribenten istället hade skrivit "yngre man" kan uppfattningen ha sett annorlunda ut och möjligen inte uppfattat det som ungdomsbrottslighet på samma sätt.

DN träffar Majdi Kanbar som är en av flera oskyldiga Järvabor som hamnat i skottlinjen mellan rivaliserande gäng. Småbarnspappan hade varit och hämtat ut ett paket när han träffades i låret av kula på Tisllingegången (...) "De unga har inget att göra, de bara knarkar och har pistol och skjuter mot folk som går förbi, säger han". (Artikel 15. By 2015-10-15)

Citatet ovan är hämtat ur Dagens Nyheter. Redan vid rubriken påvisas en modalitet med hög affinitet då skribenten skriver den som en objektiv sanning. Skribentens införande av en "oskyldig" persons åsikt menar att "de ungar har inget att göra, de bara knarkar och har pistol och skjuter mot folk som går förbi" ger en bild av dagens ungdomar som okontrollerbara som går runt och skjuter oskyldiga människor. Genom begreppet "oskyldiga" och att definiera intervjupersonen som en "småbarnspappa" blir texten värdeladdad då syftet kan anses vara att skapa en rädsla hos läsaren. Eftersom läsaren också troligen kan definiera sig själv som oskyldig och kanske har barn som denne vill skydda är det därför lätt att identifiera sig själv i situationen. (Artikel 15).

Jag tror att skjutningarna sker mer spontant nuförtiden, har man ett vapen med sig och blir förbannad är det lättare att använda det, säger Jacob Ekström. (Artikel 15. By 2015-10-15)

I samma artikel intervjuas Jacob Ekström, insatschef inom Polisen. När skribenten väljer att hänvisa till en auktoritär person inom ämnet, som i detta fall besitter en uppfattning

om hur brottsligheten ser ut i ett område, skapar skribenten en hög trovärdighet. Då Ekström använder sig av ett "jag tror-påstående" i citatet ovan går det att betrakta uttalandet som hedges då påståendet dämpas ner och bidrar till en låg affinitet.

– Skjutningarna har eskalerat i Malmö. Vi vet inte varför. Det finns mycket ungdomsbrottslighet och gängkriminalitet där folk vill skapa positioner, säger spaningschefen Björn Olsson. (Artikel 7. Lindelöw 2010-03-18)

I en nyhetsartikel från Expressen rapporteras det att en 21-åring har blivit skjuten i Malmö (Artikel 7). I artikeln intervjuas spaningschefen från Polisen som antyder i citatet ovan att skjutningarna i området har ökat och att ungdomsbrottsligheten är hög (Artikel 7). Med dessa antaganden och sättet som det uttrycks på finns det en hög affinitet i texten. Lindelöw skriver att "skjutningarna har eskalerat" och "det finns mycket ungdomsbrottslighet" vilket tyder på objektiva sanningar. Eftersom skribenten har formulerat en tydlig ståndpunkt i påståendena som spaningschefen bekräftade finns det en underliggande mening om att "det är så det måste vara". Modaliteten hade kunnat se annorlunda ut om frasen istället hade en mindre bestämdhet i uttrycket som exempelvis skulle kunna lyda "vi upplever att ungdomsbrottsligheten är hög".

6.1.2 Straffteori för unga lagöverträdare

Nedan presenteras ett citat från en ledare i Expressen (Artikel 12):

Det räcker inte att svenska politiker uttrycker bestörtning, chock och sorg. Det behöver tas ett helhetsgrepp kring frågan om minderåriga lagöverträdare. Det måste bli lättare att frihetsberöva unga. Straffrabatter och påföljder behöver ses över. Det kan inte vara socialtjänstens uppgift att hantera grovt kriminella 15-17-åringar; ansvaret för denna grupp borde ligga på Kriminalvården. Lagföringen måste snabbas på, helst i form av jourdomstolar för enkla ungdomsmål. (Artikel 12. Expressen 2019-11-10)

I början av stycket försöker författaren direkt väcka känslor hos läsaren med orden "bestörtning, chock och sorg" som ska förknippas med hur situationen ser ut för minderåriga lagöverträdare. Genom att skribenten påbörjar sina meningar med "Det behöver..." "Det måste..." "Det kan inte..." visar denne ett högt instämmande med sina påståenden vilket tyder på hög affinitet. Det finns en klar ståndpunkt om att det krävs en förändring av lagrummet och att detta är något som politiker måste ta tag i direkt då det, enligt skribenten, är ett växande och aktuellt problem. I och med de tydliga formuleringarna finns det en hög affinitet i texten vilket innebär att skribenten vill

framställa detta som en objektiv sanning. Meningsbyggnaden i citatet lämnar ingen plats för tvivel eller alternativa åsikter utan artikeln visar tydligt sitt ställningstagande och vad de vill se för förändring. Direkt i inledningen av artikeln ställs frågan "hur länge ska det dröja innan regeringen agerar?" vilket direkt syftar på att uppmärksamma politikernas ansvar för att hantera ungdomsbrottsligheten och skapa nya åtgärder.

Följande citat är hämtat från en ledare i Sydsvenskan (Artikel 24) och berör regeringens förslag om att slopa straffrabatten för unga vuxna i åldrarna 18–20 år.

-Varför ska 18-åringen som döms för grov misshandel få halva straffet jämfört med den som fyllt 21? (Artikel 24. Sydsvenskan 2019-05-19)

I artikeln intervjuas justitieministern där han bemöter kritiken mot förslaget om slopad straffrabatt med citatet ovan. Denna retoriska fråga har ambitionen att läsaren ska hålla med utan att riktigt ifrågasätta vad personen egentligen påstår. Enligt justitieministern är det missriktat att automatiskt ge rabatt på grund av ålder istället för att inte alls ta hänsyn till den misstänktes ålder vid straffbestämmelse (Artikel 24). Dock upplyser Sydsvenskan (Artikel 24) om varför straffrabatten faktiskt finns genom att presentera den psykologiska omognaden som finns hos unga vuxna. De skriver:

Psykologisk forskning visar, konstateras det, att människor uppnår social och emotionell mognad först i 19–21-årsåldern och att det dröjer till 23–25 års ålder innan förmågan till självkontroll är fullt utvecklad. Detta stöds av neurologisk forskning som tyder på att hjärnan är fullt utvecklad först runt 25-årsåldern. (Artikel 24. Sydsvenskan 2019-05-19)

Detta citat har en hög affinitet i den mån att det som sägs stöds av forskning och att det inte finns någon osäkerhet i uttalandet, utan det "konstateras". Dessutom är meningsbyggnaden och grammatiken utformad på ett sätt som utstrålar självsäkerhet "Detta stöds av neurologisk forskning". Även här utgår de från säkra källor som kan påverka läsaren till att ifrågasätta regeringens förslag. Det finns därav motargument i artikeln till att slopa straffrabatten och därav blir trovärdigheten högre när båda sidorna av förslaget presenteras. (Artikel 24)

– Jag är glad att han döms för mord men det är helt ofattbart att det inte blir mer än tre år. Vår familj har ju fått livstid, säger Beatrice pappa Gert Fredrixon till Aftonbladet. Aftonbladet (Artikel 1. Hjertén 2010-08-06)

Citatet ovan hör även ihop med artikelkategorin ovan, avsnitt 6.1.1, som berör ungdomsbrottslighet. Pappan till offret yttrar en stor sorg av förlorandet av sitt barn, att de på "livstid" kommer bära med sig denna sorg i jämförelse med förövaren som endast får ett straff på tre år. Detta kan påvisas som ett känslöargument mot det straffsystem som Sverige har idag. Ur ett brottsofferperspektiv som pappan i det här fallet använder sig av, finns det ingen rättvisa i dömandet. Det föreligger en hög affinitet i det fallet att pappan bestämt uttrycker ett missnöje med ord som "ofattbart", med det uttrycket är han säker på sin ståndpunkt i fallet. (Artikel 1)

6.1.3 Resultat av textanalys

Resultatet av textanalysen tyder på att modaliteter med hög affinitet var förekommande i majoriteten av artiklarna och presenterades därav som objektiva sanningar. Med detta menas att påståendena är fakta utan att behöva ifrågasättas. Detta stämmer överens med det som presenteras i avsnitt 4.1.1 om Faircloughs kritiska diskursanalys. Han menar att massmedia ofta har en benägenhet att uttrycka sig genom modaliteter med hög affinitet (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 87) vilket framgår i denna textanalys. Hedges var något som var mindre förekommande dessa artiklar. Inte sällan skådat bestod intervjuerna av uttalanden från experter inom ett visst område, politiker och auktoritära personer som uttalat sig vilket skapar det en hög trovärdighet. När trovärdigheten ökar finns det även fler läsare som kan anta att deras påståenden är den faktiska sanningen utan att vidare ifrågasätta texten. Dessutom har olika känslöargument och väl valda ord använts för att påverka läsarens åsikter. Det har dels framställt känslor åt offrets "fördel" och hur förövarens straff inte har varit i närheten av rättvisa (Artikel 12). Utifrån frågeställningen kan det utmärkas att diskursen om ungdomsbrottslighet har ett samband med hur straffen utformas, artiklarna visar tydliga ståndpunkter om ett allmänt missnöje för hur unga lagöverträdare döms.

6.2 Analys av den diskursiva praktiken

Efter textanalysens genomförande går det att identifiera vissa specifika tankesätt vilket skapar två rådande diskurser som genomsyrar texterna. Majoriteten av artiklarna som tar upp ungdomsbrottslighet beskriver det som något som har ökat de senaste åren och måste hanteras. Även ett missnöje över huruvida straffsystemet för unga bör vara tas

upp i texterna. En del artiklar tar även upp diskurser såsom felaktigheter i rättsprocesser för unga där de allra grövsta straffen aldrig dömts ut även om brottet var av grövsta art och att den nuvarande behandlingen för unga lagöverträdare i vissa fall anses vara inhumana. Till denna diskursiva praktik är det diskursen om ökad ungdomsbrottslighet och missnöje över straffet för unga lagöverträdare som kommer analyseras. I detta valda undersökningsområde kan det antas att media besitter olika typer av diskursiva praktiker. Till följd av detta kan det finnas olika syften för varför vissa artiklar är producerade och hur de har distribuerats och konsumerats. Eftersom de utvalda tidningarna är nära varandra, med liknande informationskällor som exempelvis TT, går det att anta att intertextualiteten kommer att vara hög. De aktuella diskurserna sprids snabbt mellan dem, även om de inte alltid har samma ståndpunkt så bygger de på varandra.

6.2.1 Diskursen om ökad ungdomsbrottslighet

Som framgår efter textanalysen finns det en överensstämmelse och övertygelse om att ungdomsbrottsligheten är ett problem i dagens samhälle, som bara ökar. Detta styrker även en hög intertextualitet, eftersom de påstår liknande sanningar och uppmärksammar samma diskurs tyder det på att de bygger på varandra. Som tidigare nämnt, under det teoretiska ramverket, är intertextualitet ett verktyg för att se om texter bygger på varandra, exempelvis hur tidigare händelser påverkat texten, vilka ord och sammanhang som kan urskiljas i texterna samt hur dessa stämmer överens med varandra (Bergström & Boreús 2012, s. 376).

I åldersgruppen 15–20 år finns en överrisk för brottslighet, även dödligt våld, enligt honom.
– Det har att göra med bristande impuls kontroll och brist på konsekvenstänkande. Sedan kan det börja komma in utanförskap på olika sätt. (Artikel 3. Aftonbladet 2015-09-11)

Detta citat är skrivet av Aftonbladet där kriminologen Sven Granath kommenterar mordet på en 21-årig kvinna där en 19-åring erkände brottet. Granath menar att ungdomar mellan 15–21 år har en betydligt högre risk att hamna i det kriminella spåret än de äldre (och ännu yngre). Dessutom påpekar Granath att ungdomar har en "bristande impuls kontroll och "brist på konsekvenstänk". (Artikel 3)

Ovanstående uppfattning om att ungdomar tenderar att löpa större risk för kriminell aktivitet styrks av psykologen Stefan Sandströms uttalande till Aftonbladet.

Ungefär 90 procent av alla våldsbrott begås av unga män och de är därför en målgrupp som borde ses efter extra. (Artikel 2. Balksjö 2010-05-06)

Dessutom menar Sandström att tonåringar precis fått en minskad kontroll från vuxna som gör att de känner en större frihet till att göra vad de vill, utan att bli upptäckta. Samtidigt som den sociala kontrollen minskat har de fortfarande inte en fullt utvecklad mognad när det kommer till konsekvenstänk. (Artikel 2)

Dessa två nämnda artiklar bygger på samma diskurs och har liknande argument om ungdomsbrottsligheten som ett växande problem i samhället. I dessa två citat framställs unga män som en riskgrupp där åtgärder behövs. Det föreligger tydliga likheter i artiklarna som visar att texterna bygger på varandra och det utgör en hög intertextualitet. För att ytterligare styrka denna diskurs kommer exempel presenteras där ytterligare antaganden finns om att ungdomsbrottsligheten har eskalerat.

Det eskalerande våldet (...) Där pågår en aktiv rekrytering av ungdomar till brottslig verksamhet. (Artikel 14. Sörbring 2010-08-19)

Artikeln vill uppmärksamma våldet som, enligt politikern Katarina Berggren, bara ökar. Politikern vill understryka att allt våld i samhället tas på största allvar och åtgärder ska genomföras i hela landet. Det finns en oro för ungdomar och de som rekryteras i tidig ålder till kriminella verksamheter. Fraser såsom "eskalerade våldet" visar på en ståndpunkt kring ett samhällsproblem, vilket de tidigare artiklarna också bekräftar. (Artikel 14)

För att utveckla perspektivet på diskursen har även artiklar som uttrycker det motsatta, inte lika starka, åsikter kring en ökning av ungdomsbrottslighet analyserats.

Han framhåller att antalet pojkar mellan femton och nitton år som dömts för dödligt våld, det vill säga mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång, växlat kraftigt sedan 1991. 2007 dömdes exempelvis sjutton ungdomar som kan jämföras med fyra två år tidigare. (Artikel 20. Sydsvenskan 2010-05-07)

Uttalandet är av kriminologen Jerzy Sarnecki som istället antyder att de nämnda brotten i artikeln endast är av slumpartad karaktär. Det finns inget som tyder på en ökning av dödlig misshandel, dråp eller mord utan att det har visat sig vara olika från år till år (Artikel 20). Att ha i åtanke är att denna artikel endast hänvisar till statistik gällande dödligt våld och inte andra våldsbrott som kan påvisa något annat. I ytterligare en artikel har lokalbor intervjuats från området Bunkeflostrand, Malmö om huruvida de känner sig trygga i regionen. Där gav en boende följande svar:

– Det är svårt att veta om det här är något som har ökat. Även när jag var ung fanns det gäng som man visste att man borde undvika, säger han. (Artikel 23. Amnell 2019-12-16)

Här uttrycks en mer osäkerhet till att ungdomars kriminella aktiviteter har ökat. Samtidigt är detta bara en enskild individs åsikt som inte styrks av någon fakta.

6.2.2 Diskursen om strängare straff för ungdomar

Vid en närmare analys av den diskursiva praktiken med fokus på intertextualitet finns det en tydlig majoritet av åsikter om att straffen i Sverige är för snällt konstruerade för ungdomar. Detta trots att straffrätt eller liknande nyckelbegrepp inte har varit en del av datainsamlingen. Med andra ord finns det ett samband mellan diskurserna om ungdomsbrottslighet och straff. Detta betyder också att intertextualiteten av straffrätten är hög i rapporteringen av unga lagöverträdare.

Jag hoppas bara att hon inte är alltför skadeskjuten utan att hon orkar jobba vidare med samma intensitet som tidigare. Sverige behöver nämligen en justitieminister som står på barrikaderna i kampen mot de individer som gör livet surt för vanliga medborgare. (Artikel 8. Hansson 2010-03-31)

Citatet ovan kommer från en krönika i Expressen av Hansson (Artikel 8) där skribenten har en fortsatt diskussion om bland annat före detta justitieminister Beatrice Asks arbete för att skärpa straffen. I citatet uttrycker skribenten en frustration om hur diskursen kring straff kräver mycket krafter för att skapa någon effekt samtidigt som det är ett viktigt ämne att behandla. I artikeln formulerar Hansson (Artikel 8) dessutom en misstro för hur brottslighet hanteras av politiker och påpekar att brottslighet både ökat och blivit grövre med åren. Ett exempel, enligt Hansson (Artikel 8), på hur det har blundats för brottsligheten är att ett rån numera knappt uppmärksammas av media, med staden Lund som belägg där 22 rån har begåtts av tonårgäng på endast ett par

månader. I detta fall finns det en tendens att vilja påverka konsumenten och uppmärksamma de påstådda problemen kring ungdomsbrottslighet.

Dagens Nyheters ledarredaktion (Artikel 17) förklarar hur straffrabatten fungerar i praktiken med hjälp av att presentera ett fall där den misstänkte 19-åringen redan ska ha begått 221 brott. Skribenten menar att straffrabatten är svår att argumentera för utifrån ett brottsofferperspektiv, det krävs hårdare konsekvenser för att bekämpa den grova brottsligheten som numera finns hos ungdomar (Artikel 17). Samtidigt förtydligas det i artikeln att hårdare tag generellt inte är en lösning, utan en kombination med sociala insatser och behandling är fortfarande aktuellt. Diskursen i artikel 17 har tydliga ställningstagandet att skärpta straff är en viktig komponent för att bekämpa problemet unga lagöverträdare, detta återspeglas även i den tidigare nämnda artikeln, diskurserna bygger på varandra. Även här är producenten medveten om att denne försöker sprida sina åsikter och skriver målinriktad för att påverka diskursen. Denna diskurs stämmer överens med det aktuella lagförslaget om att slopa straffrabatten (SOU 2018:85). Ur ett normativt perspektiv kan det här antas att medias diskurs har påverkat uppkomsten av lagförslaget genom att uppmärksamma frågan om straff för unga lagöverträdare. Med fraser som "där någonstans går fortfarande fronten i svensk kriminaldebatt och som bland andra juristen Bengt Ivarsson visat på SVT Opinion finns flera möjligheter" finns det även här tydliga tecken på en hög manifest intertextualitet.

De båda ovannämnda artiklarna visar en missnöjdhet av hur unga lagöverträdare hanteras av myndigheter och vilka åtgärder som tidigare använts för att både förebygga och minska brottsligheten, som de menar har ökat. Både Hansson (Artikel 8) och ledarredaktionen från DN (Artikel 17) vill se en förändring från regeringens sida.

Som motsats till dessa två artiklar finns det även en diskurs som vill skydda ungdomars rättigheter i samband med brottslighet och inte alls står för att skärpa straffen. I en debatt från Aftonbladet (Artikel 4) menar barnombudsmannen Fredrik Malmberg att Sveriges straffsystem inte är anpassat för barn eller ungdomar. Häktning och isolering i flertal timmar samt dagar är ingenting som stöds av bland annat FN och barnkonventionen.

Barn och unga beskriver det som positivt att ha en tydlig kontaktperson som är tillgänglig, att få konkret stöd av flera olika myndigheter när man behöver och att bemötas som en person med framtidshopp och möjligheter. (Artikel 4. Malmberg 2015-06-29)

Detta citat beskriver resultatet av insatsgrupperna som regeringen tillsatte för att skydda barn och ungdomar i riskzonen för kriminalitet. Malmberg menar att det finns alternativa åtgärder där olika institutionerna kan samarbeta för att förebygga samt bryta negativa mönster hos unga (Artikel 4). Vidare betonar han vikten av att förstå ungdomarnas behov. De är biologiskt inte lika utvecklade varken fysiskt eller psykisk och dessutom finns det känslomässiga behov att ha överseende med (Artikel 4). Producenten för denna debatt menar att diskursen behöver utvecklas och nya perspektiv behöver beaktas, ett försök till att uppmärksamma konsumenten till alternativa lösningar istället för att inhumant spärra in barn och ungdomar.

6.2.3 Resultat av diskursiv praktik

Det finns en hög intertextualitet i de båda teman som presenterats. Detta bevisas genom att de finns tydliga diskurser om att ungdomsbrottslighet har ökat och bör tas hårdare tag om som bygger på varandra i den form att de slumpvalda artiklarna vi har analyserat tydligt följer samma intertextuella mönster. Som även nämnts i första avsnittet av diskursiva praktiken har tidningarna till viss del samma informationskällor. Dessutom kan artiklarna konsumeras av samma läsare, då en individ kan läsa mer än endast en tidning, för att ta del av så mycket information som möjligt. Genom att både ha analyserat texten och den diskursiva praktiken finns det en klarhet i hur den samtida ungdomsbrottslighet framställs i massmedia vilket till största del handlar om att den ökar mer och mer under åren som går. Därav träder även ett missnöje in hur politiker bland annat hanterar problemet genom att exempelvis inte stifta nya lagar om hårdare straff. Till denna del togs även andra diskurser in som motargument för att påvisa att massmedia inte bara publicerar artiklar som berör de rådande diskurserna vi kunde hitta. Dock var dessa diskurser enligt vår analys inte lika förekommande som de mest framträdande.

6.3 Analys av den sociala praktiken

Den sista delen i dimensionen handlar om att sätta ihop textanalysen och den diskursiva praktiken i ett större socialt sammanhang (Bergström & Boreús 2012, s. 377). Det

kommer främst att genomföras utifrån Foucaults maktbegrepp och delvis utifrån ideologibegreppet.

Enligt Foucault finns det ingen absolut sanning eftersom det aldrig går att prata utanför de rådande diskurserna vilket istället gör att sanningseffekter skapas (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 21). I resultatet av textanalysen framkommer det att massmedia har en tendens att skriva ett påstående med modaliteter av hög affinitet då de ofta formulerar sig som "så här är det" genom att exempelvis skriva "ungdomsbrottsligheten har blivit grövre". När skribenterna framför sitt språkbruk på detta sätt framför massmedia diskursen som en objektiv sanning vilket ska ses som fakta. Massmedias sätt att uttrycka kan ses som en motsägelse av Foucaults teori då han menar att det inte finns någon absolut sanning. Uppfattningen om att ungdomsbrottsligheten är ett samhällsproblem inom massmedias diskursordning kan ses som en sanningseffekt utifrån Foucault som varken behöver vara sann eller falsk. Av den mening behöver inte massmedias bild av hur de framställer ungdomsbrottsligheten vara sann även om det framställs som det. Det går att diskutera huruvida dessa diskurser kan ses som sanna eller falska eftersom det, som tidigare nämnt, finns en motståndarsida till dessa diskurser om att ungdomsbrottsligheten har ökat som till stor del består av forskare.

I den diskursiva praktiken framkommer det att de utvalda artiklarna följer samma intertextuella mönster och påvisar att inom massmedias diskursordning är det de diskurserna som berör ungdomsbrottslighet som ett ökande samhällsproblem och att det bör tas hårdare tag om som är förekommande. Foucault (1987, s. 33) menar att det finns ett ömsesidigt beroende mellan makt och kunskap. På grund av den position som massmedia har i dagens samhälle, som den tredje statsmakten i Sverige, kan den bestämma vad "kunskapen" ska läggas på. Om massmedia framför diskurser om ökad ungdomsbrottslighet och att straffsystemet är fel utformat för ungdomar i Sverige, skapas därav en normativ fråga i allmänheten att detta är fakta som i sin tur kan generera en vilja om förändring i form av exempelvis lagförslaget om slopad straffrabatt då behandling av unga anses vara en för mild påföljd i dagens samhälle.

Ur ett kritiskt perspektiv kan dessa diskurser som framkommer i den diskursiva praktiken ses som ideologiskt då de kan reproducera maktrelationer genom hur

skribenterna framför sitt språkbruk. Denna typ av diskurs upprätthåller maktrelationerna då de är frekvent förekommande inom massmedia vilket i sin tur gör att konsumenterna positioneras under dessa ideologier. För att återigen koppla till Foucault (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 21) finns det ingen absolut sanning vilket gör att människor har svårt att se hur den faktiska verkligheten ser ut då det finns ideologiska diskurser som konkurrerar med varandra och upprätthåller ojämlika maktförhållanden. Därmed skapas ett falskt medvetande hos individer som inte vet vad som är sant eller falskt. Detta skulle kunna gå att koppla ihop med hur det utmärks i både text- och den diskursiva dimensionen att det utförs många uttalanden av personer som anses ha auktoritet. Dessa personer är bland annat insatschefer inom polisen, lokalpoliser och akademiker, såsom kriminologer. Till följd av att de uttrycker sina uppfattningar och åsikter om ett ämne kan deras uppfattningar överföras till allmänheten och tillslut kan de internalisera dessa uppfattningar i sin identitet. På så sätt överförs, som nämnt under det teoretiska ramverket, ett så kallat "falskt medvetande". När personer från en annan social klass internaliserar de auktoritära personernas normer och värderingar till sina egna utan att de egentligen reflekterar över om det stämmer eller inte.

6.3.1 Resultat av social praktik

I detta avsnitt har textanalysen och den diskursiva praktiken sammansatts till ett större, socialt sammanhang i samhället. Efter analys av alla delar inom den tredimensionella modellen har det framkommit en del olika typer av diskurser inom massmedias diskursordning om ungdomsbrottslighet. De diskurser som genom analys av den diskursiva praktiken har utmärkts vara högst upp i massmedias diskursordning är att ungdomsbrottsligheten har ökat, utan vidare definition på vilka typer av brott och därav följer även en diskurs om att unga lagöverträdare bör straffas hårdare. Med analys av den sociala praktiken har vi utifrån Foucaults maktbegrepp och ideologibegreppet påvisat hur massmedia kan påverka allmänheten utifrån hur och vad de framför i sina texter. Som framkommer i analysen utifrån Foucault finns det ett ömsesidigt förhållande mellan makt och kunskap (Foucault 1987, s. 33). I denna praktik skulle det kunna innebära sättet som massmedia "utövar sin makt" och formulerar sina diskurser på. Det vill säga diskursen om ökad ungdomsbrottslighet och att straffet för unga lagöverträdare bör förändras ses som en sanningseffekt och kunskap som tas upp av

allmänheten. Ur den ideologiska synvinkeln kan dessa diskurser ses som ett falskt medvetande som varken behöver vara sant eller falskt men det är ändå dessa diskurser som reproduceras inom massmedias maktförhållande av den mening hur skribenten använder sitt språkbruk.

6.4 Analys av brottsstatistik

För att kunna besvara frågeställningen hur brottsstatistiken förhåller sig till medias diskurser om ungdomsbrottslighet kommer den att analyseras i följande avsnitt. En procentuell skillnad för varje inhämtad statistik kommer att redovisas nedan. På grund av att Stockholm utgörs av ungefär tre gånger så stor befolkning än Malmö går det inte att jämföra siffrorna med varandra.

I *bilaga 2* presenteras statistiken från Polisen, Malmö. Statistiken som polisen kunde utge sträcker sig tillbaka till 2016 vilket blir startåret vi jämför kommande år med för att kunna undersöka hur den har förändrats under dessa år. I Malmö fick polisen 569 inkomna ärenden år 2016. År 2017 registrerades 509 stycken ärenden vilket är en minskning med ca 11,1 procent. Under 2018 var dessa endast 464 stycken registrerade. Jämfört med år 2016 är detta en minskning på 18,5 procent. Under 2019 skedde en ökning till 519 inkomna ärenden, det är dock fortfarande 8,8 procent mindre än inkomna ärenden under 2016. Skillnaden för åren är marginell och som med all brottsstatistik finns det alltid ett mörkertal. Med andra ord visar denna statistik att våldsbrotten för unga män mellan 15–21 år inte har ökat, utan varierar mellan åren 2016–2019.

Stockholms statistik, *bilaga 3*, presenteras på samma sätt som Malmös. Under år 2016 fick Stockholm in 3068 stycken ärenden om våldsbrott. Detta skiljer sig med tre procent år 2017 då 2976 ärenden kom in till Polisen. Vidare kom 2903 ärenden in under 2018 och det utgör en procentuell minskning på 5,4 procent från år 2016. Slutligen kom det in 3044 ärenden 2019 vilket är en knapp minskning från 2016 då det endast skiljer 0,8 procent. Generellt finns det ingen trend för att våldsbrottsligheten hos unga män mellan 15–21 år har ökat enligt Polisens statistik från dessa två storstäder.

I statistiken från Brå (Kriminalstatistik 2020, Tabell 220), *bilaga 4*, är det som tidigare

beskrivet antalet unga män i ålder 15–21 år misstänkta för misshandel, inklusive grov misshandel, för åren 2010 till 2019. Som mest var det 9589 stycken misstänkta under 2010. Därefter minskade brottsligheten fram tills 2015. Sedan kan det identifieras en ökning igen. Dock var de misstänka endast 5988 år 2015 vilket är en procentuell skillnad på 37,6 procent från 2010. Efter 2015 visar statistiken en stabil kurva med marginella skillnader per år. Med andra ord var de misstänkta för misshandel som mest under 2010, och efter den kraftiga minskningen som pågick fram tills 2015 har kurvan varit stabil. I denna statistik utmärks inte heller någon trend av ökad brottslighet hos unga män i ålder 15–21 år.

I *bilaga 5* påvisas däremot en trend av att fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång har ökat sedan år 2014. Från 2010 till år 2013 minskade denna form av våldsbrott, det skiljde 60,4 procent mellan dessa år. Dock ökade dödligt våld år 2014 och år 2019 har det ökat med 36 procent jämfört med år 2010. Detta tyder på att mord är ett våldsbrott som under de senaste fyra åren har ökat, vilket överensstämmer med vad nyhetstidningarna har rapporterat.

Den sista statistiken i *bilaga 6* från Brå (2020, Tabell 22) visar brottsrubriceringen våld mot tjänsteman. Detta visar en minskning av misstänkta män i åldern 15–21 år från 2010 till 2019. Jämfört med 2010 och 2019 kan en procentuell minskning på 32,5 procent avläsas. Det finns med andra ord en trend av att dessa våldsbrott minskar.

6.4.1 Resultat av brottsstatistik

En sammanfattning av brottsstatistiken denna uppsats har till förfogande är att ingen generell ökning av våldsbrott kan konstateras eftersom det "endast" är fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång som visat en tendens att öka i antal fall. Övrig statistik från *bilaga 2, 3, 4* och *5* påvisar ingen trend av att våldsbrott bland unga män generellt har ökat i samhället sedan 2010, och 2016. Statistiken är med andra ord inte enig med massmedias bild av ungdomsbrottsligheten och huruvida de vill påvisa en ökning. Detta går att koppla ihop med vad som framkommer i analysen och resultatet av den sociala praktiken utifrån Foucault och ideologibegreppet då det kan skapas sanningseffekter inom massmedia som kan implementera ett falskt medvetande hos allmänheten. Utifrån perspektivet att massmedia är normativ och kan producera

normativa frågor i allmänheten skulle uppfattningen om ökad ungdomsbrottslighet kunna vara ett falskt medvetande som sänds ut då det av den anledning inte går att hitta någon signifikant ökning av brottsstatistiken inom majoriteten av brottsrubriceringarna som de utvalda artiklarna i analysen menade.

7. Slutsats och avslutande diskussion

Syftet med denna studie har varit att belysa vad det kan finnas för orsaker till varför straffets syfte för ungdomar håller på att förändras i relation till svensk massmedias framställning av unga lagöverträdare och insamlad brottsstatistik. Studien har utgått från frågeställningen:

- Hur ser den diskursiva påverkan ut gällande den samtida ungdomsbrottsligheten, med inriktning på unga lagöverträdande män i åldern 15–21 år, i utvalda svenska nyhetskällor utifrån ett normativt perspektiv och hur förhåller sig det till brottsstatistiken och lagförslaget om att slopa straffrabatt för unga myndiga?

Utifrån Faircloughs kritiska diskursanalys och Foucaults maktbegrepp visar analysen att massmedia framställer sina diskurser om den samtida ungdomsbrottsligheten som ett växande samhällsproblem där unga män begår allt grövre brott. Till följd av detta uppstår ytterligare en diskurs om att unga lagöverträdare bör straffas hårdare än vad de gör idag då de får särbehandling i rättssystemet och ett reducerat straff. Då massmedia kan ha en diskursiv påverkan och sända ut frågor som allmänheten uppfattar som normativa kan ett antagande då göras att dessa ovan nämnda diskurser är normativa vilket gör att det går att dra paralleller till lagförslaget om slopad straffrabatt. Som framkommer under analysen strider brottsstatistiken mot massmedias diskurser om ungdomsbrottslighet, vilket kan ses som en intressant paradox för uppsatsen. Därav kan det tänkas att massmedia har skapat ett så kallat "falskt medvetande" i allmänheten och gjort det till en normativ fråga att ungdomsbrottsligheten bör tas hand om genom exempelvis hårdare straff. Eftersom rättssystemet bör förhålla sig till allmänhetens åsikter och normer finns det därför en möjlighet att lagförslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga härstammar från en normativ fråga från allmänheten som har skapats av massmedia och är på väg att upphöjas till en rättsregel. Ur ett allmänpreventivt syfte på samhälls nivå är lagförslaget om slopad straffrabatt en avskräckning för unga att fortsätta begå brott och ur ett individualpreventivt perspektiv tyder det på att avskräckning i form av hårdare straff och inkapacitering ligger i fokus snarare än att behandla och rehabilitera den enskilde som det gjort sedan tidigare.

Det går dock inte att dra en definitiv slutsats i denna studie då det exempelvis kan finnas orsaker till varför brottsstatistiken inte påvisar en ökning som inte överensstämmer med praktiken. Detta skulle kunna gå att se som en styrka i uppsatsen då det öppnar upp för vidare forskning. För att få ett mer representativt resultat krävs mer omfattande statistik från exempelvis fler städer, uppklarade brott och ytterligare brottsrubriceringar.

Genom att förtydliga svaren på frågeställningen finns det samband med huruvida massmedia genom sin diskursiva påverkan skildrar den samtida ungdomsbrottsligheten och hur det i sin tur öppnar upp för antagandet om att det påverkat bland annat det aktuella lagförslaget om slopad straffrabatt. Huruvida massmedia förhåller sig till brottsstatistiken finns det tydliga tecken på att de inte överensstämmer med varandra.

7.1 Reflektion över tidigare forskning

Det framkomna resultatet av tidigare forskning stämmer till stor del överens med resultatet av denna uppsats. Av det som gick att hitta i den tidigare forskningen definierades ungdomsbrottslighet som ett samhällsproblem då studier fick fram resultatet som visar att den typen av kriminalitet har ökat under åren men att det finns bakomliggande orsaker till det, som i många fall massmedia. Andra studier fick fram resultatet att ungdomsbrotten inte alls har ökat men ändå beskriver massmedia det som det vilket kunde skapa en panik hos allmänheten. Straffets syfte för unga stämmer också relativt bra överens med vårt resultat då den allmänna åsikten hos befolkningen var att de generellt vill se hårdare straff hos unga lagöverträdare men att, som även framkom ur en av våra analyserade artiklar, att för hårda straff för unga kan ha motsatt effekt.

8. Framtida forskning

Som nämnt i inledningen till denna uppsats är detta område som vi valt att studera i bred bemärkelse, därför finns det många utgångspunkter för en liknande studie men ur andra perspektiv. Som framgår i diskussion kom vi inte fram till någon definitiv slutsats då statistiken vi hittade till stor del var motsägelsefull mot den statistik diverse källor i nyhetsartiklarna hänvisade till. Detta är därför en bra början på en framtida forskning, det vill säga undersöka de källorna som artiklarna hänvisar till som menar att ungdomsbrottsligheten enligt statistik har ökat under åren. Det hade exempelvis kunna genomföras med en metodkombination, såsom en intervju med exempelvis en polis eller nyhetschef som hävdar denna ökning av ungdomsbrottslighet. Även en enkätundersökning som skickas ut i ett specifikt område hade varit givande för att se perspektivet om ungdomsbrottslighet ur ett medborgarperspektiv.

En annan ingång på framtida forskning kan förslagsvis vara att intervjua en person som antyder att ungdomsbrottsligheten aldrig har varit så låg som den är idag för att se företeelsen ur ytterligare det perspektivet.

Källförteckning

Ahlgren, Thorbjörn; Andershed, Anna-Karin; Andershed, Henrik; Brännström, Lars; Nyström, Marie & Söderholm Carpelan Kerstin (2008). *Insatser för unga lagöverträdare*. Socialstyrelsen. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2008-126-58.pdf> (Hämtad: 15 april 2020)

Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo (red.). (2007). *Klassisk och modern samhällsteori*. 3., [utvidgade och rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Andersson, Robert (2002). *Kriminalpolitikens väsen*. Kriminologiska institutionen, Univ. (Avhandlingsserie / Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet: 10). <https://search-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.1451678&site=eds-live&scope=site> (Hämtad: 16 April 2020)

Andersson, Robert & Nilsson, Roddy (2017). *Svensk kriminalpolitik*. Upplaga 2 Stockholm: Liber

Asp, Petter & Ulväng, Magnus (2014). *Straffrätt: en kortfattad översikt*. 1. uppl. Uppsala: Iustus

Baier, Matthias & Svensson, Måns (2009). *Om normer*. 1. uppl. Malmö: Liber

Baier, Matthias; Nafstad, Ida & Svensson, Måns (2018). *Om rättssociologi: en introduktion*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Bengtsson, Stina; Bolin, Göran; Forsman, Michael; Jakobsson, Peter; Johansson, Sofia & Ståhlberg, Per (2017). *Medielandskap och mediekultur: en introduktion till medie- och kommunikationsvetenskap*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3., [utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Brottsförebyggande rådet. (2007) *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007 Kapitel: Kvinnors brottslighet*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
<https://www.bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980008087/1371914737723/18+Kvinnors+brottslighet.pdf> (Hämtad 18 maj 2020)

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

By, Ulrika (2015-10-15) *De unga skjutet mot folk som går förbi*. Dagens Nyheter.
<https://www.dn.se/arkiv/stockholm/de-unga-skjutet-mot-folk-som-bara-gar-forbi/>
(Hämtad 16 april 2020)

Estrada, Felipe (1997). *'Ungdomsvåld: upptäckten av ett samhällsproblem. Ungdomsbrottslighet i svensk dagspress 1950—1994 / Youth Violence: The Discovery of a Social Problem. Youth crime in Swedish editorials 1950—1994'*, Sociologisk Forskning, 34(4), s. 51. <https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=edsjrs&AN=edsjrs.20850271&site=eds-live&scope=site> (Hämtad: 15 april 2020)

Estrada, Felipe; Flyghed, Janne; Nilsson, Anders; Pettersson, Tove; Sarnecki, Jerzy & Tham, Henrik (2018-01-29). *DN Debatt. "Svagt stöd i forskningen för att hårdare straff minskar brotten"*. Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/debatt/svagt-stod-i-forskningen-for-att-hardare-straff-minskar-brotten/> (Hämtad 20 april 2020)

Fairclough, Norman (1995). *Media discourse*. London: Edward Arnold

Fairclough, Norman (2010). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. 2. ed. Harlow: Longman

Foucault, Michel (1987). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Lund: Arkiv

Hjertén, Linda (2010-08-03). *Stampade Beatrice till döds*. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4dbllE/stampade-beatrice-till-dods> (Hämtad: 15 april 2020)

Hydén, Håkan (2002). *Normvetenskap*. Lund: Sociologiska institutionen, Univ.

Hydén, Håkan (2002). *Normvetenskap*. Sociology of Law, Lund University.

<https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=edsswe&AN=edsswe.oai.lub.lu.se.0e26c7b4.0bcb.40a4.b322.d6c9eaa207bb&site=eds-live&scope=site> (Hämtad 28 april 2020)

Mossige-Norheim, Randi (2019-05-31). *Skjutningar ger status bland kriminella*. Sveriges Radio. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7232853> (Hämtad 20 april 2020)

Mraović, Irena Cajner, Asančaić, Valentina and Derk, Dubravko (2015). 'Juvenile Crime in the 21st Century: A Really Escalating Problem or Just a Media Sensation? The Case of Croatia', *Varstvoslovje: Journal of Criminal Justice & Security*, 17(2), ss. 194–212. <https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=i3h&AN=109175827&site=eds-live&scope=site> (Hämtad: 15 April 2020)

Pollack, Ester (2001). *en studie i... Medier och brott /*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2001. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-29619> (Hämtad: 14 april 2020)

Schoultz, Isabel & Nafstad, Ida (red.). (2020). *Om rättssociologisk tillämpning*. Upplaga 1
Lund: Studentlitteratur

Sydsvenskan (2019-05-19). *Straffrabatt till unga- med urskiljning*. Sydsvenskan. <https://www.sydsvenskan.se/2019-05-19/straffrabatt-till-unga--med-urskillning?redirected=1> (Hämtad: 16 april 2020)

Sydsvenskan (2019-07-16). *Beställningsmord är inga pojkestreck*. Expressen <https://www.expressen.se/ledare/bestallningsmord-ar-inga-pojkestreck/> (Hämtad: 16 april 2020)

Torgnysdotter, Anna (2018-06-28). *Ungdomsbrottsligheten minskar- hänger inte ihop med samhällsbilden*. Sveriges Radio.

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=6984962> (Hämtad 20 april 2020)

Weibull, Lennart; Wadbring, Ingela & Ohlsson, Jonas (2018). *Det svenska medielandskapet: traditionella och sociala medier i samspel och konkurrens*. Första upplagan Stockholm: Liber

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Offentligt tryck

Myndighetspublikationer

Brottsförebyggande Rådet (Brå), Kriminalstatistik (2020). *Misstänkta personer efter ålder, kön och brottstyp*. Tabell 220.

Verksamhetsstyrning och Analys Syd, Polisen Malmö. Kontakt 7 april 2020 för statistikinsamling.

Verksamhetsstyrning och Analys Stockholm, Polisen Stockholm. Kontakt 14 april 2020 för statistikinsamling.

Propositioner

Prop. 2005/06:165 - *Ingripanden mot unga lagöverträdare*. Stockholm. Justitiedepartementet.

Statens offentliga utredningar

SOU 2018:85. Ungdomsreduktionsutredningen. *Slopad straffrabatt för unga myndiga*. Stockholm. Justitiedepartementet.

SOU 2016:30. Medieutredningen. *Människorna, medierna & marknaden*. Stockholm. Justitiedepartementet.

Svensk författningssamling

SFS 1962:700. *Om straffmätning och påföljdseftergift*. Stockholm. Justitiedepartementet.

Bilagor

Bilaga 1. Valda Artiklar.

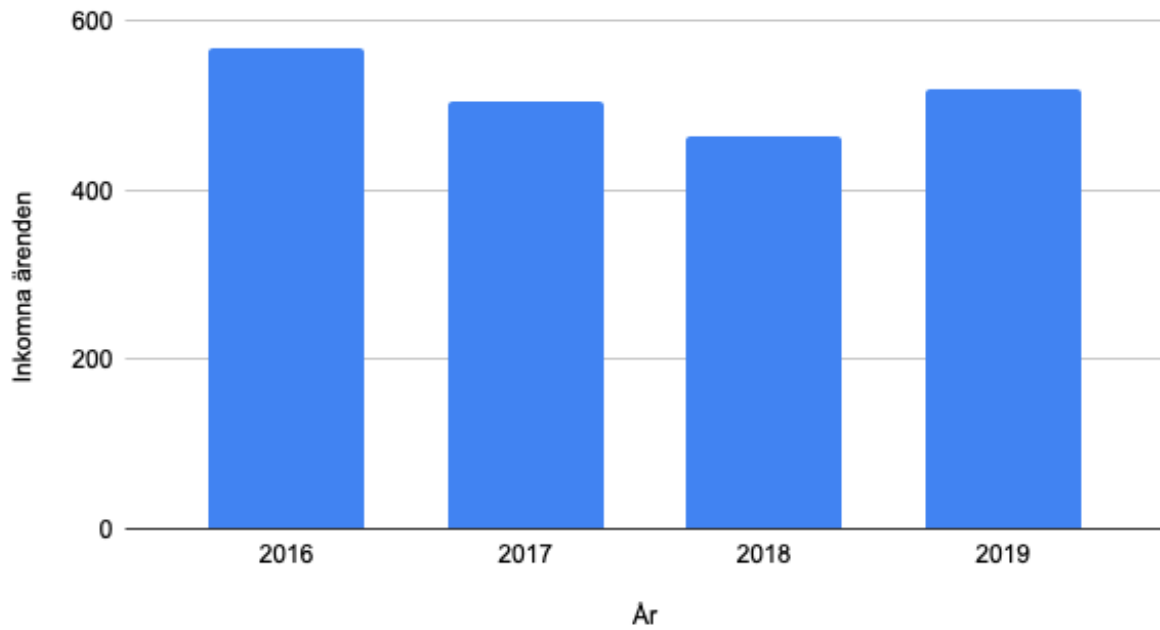
Nr	Skrivent	Tidning	Titel	URL	Datum /år
1	Linda Hjertén	Aftonbladet	Stampade Beatrice till döds	https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4dbllE/stampade-beatrice-till-dods	3/8-2010
2	Jessica Balksjö	Aftonbladet	Mördade av pojkar	https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/VRQ4W3/mordade-av-pojkar	6/5-2010
3	Aftonbladet	Aftonbladet	Erkännandet en lättnad	https://www.aftonbladet.se/senastenytt/ttnyheter/inrikes/a/OnaPRA/erkannandet-en-lattnad	11/9-2015
4	Fredrik Malmberg	Aftonbladet	Unga brottslingar får inte rätt hjälp	https://www.aftonbladet.se/debatt/a/ddrLvI/unga-brottslingar-far-inte-ratt-hjalp	29/6-2015
5	Aftonbladet	Aftonbladet	Ungdomar kastade sten mot ordningsvakter	https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/xR6aIB/ungdomar-kastade-sten-mot-ordningsvakter	15/2-2019
6	Jamshid Jamshidi, Sebastian Laneby	Aftonbladet	Ungdomsslagsmål-vaktare attackerad	https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/11mkoP/ungdomsslagsmal--vaktare-attackerad	16/2-2019
7	Per Lindelöw	Expressen	Skottskadad 21-åring har lämnat sjukhuset	https://www.expressen.se/kvallsposten/skottskadad-21-arang-har-lamnat-sjukhuset/	18/3-2010
8	Kent Hansson	Expressen	”Det var faktiskt bättre förr”	https://www.expressen.se/kvp/sport/kronikor/kent-hansson/kent-hansson-det-var-faktiskt-battre-forr/	31/3-2010
9	Micke Ölander	Expressen	Unga används som redskap för kriminella	https://www.expressen.se/kvallsposten/unga-anvands-som-redskap-for-kriminella/	23/4-2015
10	Micke Ölander	Expressen	16-åring utnyttjades för att spränga hus	https://www.expressen.se/kvallsposten/16-arang-utnyttjades--for-att-spranga-hus/	26/4-2015
11	Osignerad ledartext	Expressen	Beställningsmord är inga pojkestreck	https://app-retriever-info-com.ludwig.lub.lu.se/go-article/00006020190716296282689/null/archive/search?sessionId=a9e7112a-8f82-44b4-92c9-a4310a6d44c9&&theme=light	16/7-2019
12	Osignerad ledartext	Expressen	Offren betalar för samhällets flathet	https://www.expressen.se/ledare/offren-betalar-for-samhallets-flathet/	10/11-2019
13	Ulrika By	Dagens Nyheter	Straffmätning för unga en grym balansakt	https://www.dn.se/arkiv/nyheter/straffmatning-for-unga-en-grym-balansakt/	12/1-2010
14	Gunnar Sörbring	Dagens Nyheter	Het politisk strid om våld i förorten	https://www.dn.se/arkiv/nyheter/het-politisk-strid-om-valdet-i-fororten/	19/8-2010

15	Ulrika By	Dagens Nyheter	“De unga skjuter mot folk som bara går förbi”	https://www.dn.se/arkiv/stockholm/de-unga-skjuter-mot-folk-som-bara-gar-forbi/	15/10-2015
16	Lina Lund	Dagens Nyheter	“De kriminella sätter normen på gatan”	https://www.dn.se/nyheter/sverige/de-kriminella-satter-normen-pa-gatan/	5/10-2015
17	Osignerad ledartext	Dagens Nyheter	Slopa straffrabatten för de värsta unga brottslingarna	https://www.dn.se/ledare/slopa-straffrabatten-for-de-varsta-unga-brottslingarna/	18/9-2019
18	Marina Farhatovic	Dagens Nyheter	Sverige om oroligheterna i Kronogården: Kan vara ett sätt att avleda uppmärksamheten	https://www.dn.se/nyheter/sverige/polisen-om-oroligheterna-i-kronogarden-kan-vara-ett-satt-att-avleda-uppmarksamheten/	16/12-2019
19	Jessica Ziegerer	Sydsvenskan	“Problemen är oacceptabla”	https://www.sydsvenskan.se/2010-01-20/problemen-ar-oacceptabla?redirected=1	20/1-2010
20	Sydsvenskan	Sydsvenskan	Ingen trend trots fem döda flickor	https://app.retriever-info.com/go-article/050859201005079f455843d20bd0f5a38eb439734a9f4e/null/archive/search?sessionId=0a35aaff-8de3-4660-a0a7-6feaa8a150ad&&theme=light	7/5-2010
21	Johan Palmkvist, Martin Runol	Sydsvenskan	Tonåringar gripna för mord	https://app.retriever-info.com/go-article/050859201503184e1b04dd78780502b5fe86423d76d102/null/archive/search?sessionId=0a35aaff-8de3-4660-a0a7-6feaa8a150ad&&theme=light	17/3-2015
22	Maria Lovén	Sydsvenskan	Stängda dörrar vid mordrättegång	https://app.retriever-info.com/go-article/05085920150103906adb810cdcaed5dab67a1faf736306/null/archive/search?sessionId=0a35aaff-8de3-4660-a0a7-6feaa8a150ad&&theme=light	3/1-2015
23	Mats Amnell	Sydsvenskan	“En av de tryggaste delarna av Malmö”	https://www.sydsvenskan.se/2019-12-15/tryggheten-ifragasatt-i-bunkeflostrand	16/12-2019
24	Osignerad ledartext	Sydsvenskan	Straffrabatt till unga med urskillning	https://www.sydsvenskan.se/2019-05-19/straffrabatt-till-unga-med-urskillning	19/5-2019

Alla artiklar i denna bilaga är hämtade mellan 22/4–23/4–2020.

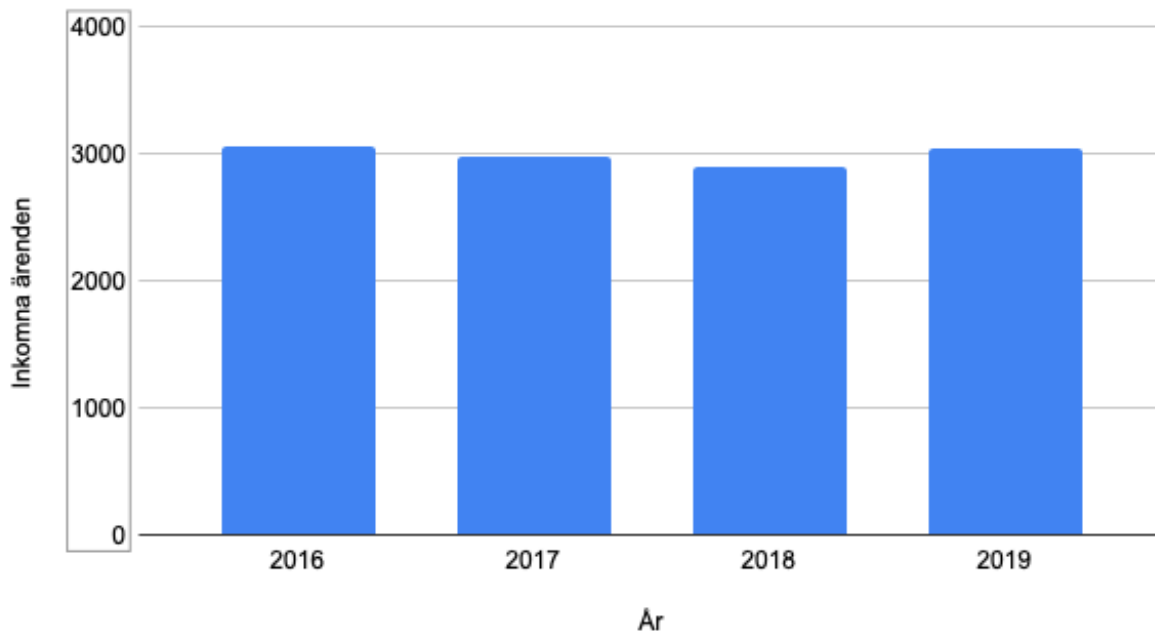
Bilaga 2. Statistik, Polisen Malmö.

Inkomna ärenden vs År

Bilaga 3. Statistik, Polisen Stockholm.

Inkomna ärenden vs År

Bilaga 4. Statistik Brå, misshandel.

År	Antal misstänkta
2010	9589
2011	8827
2012	7501
2013	6319
2014	5631
2015	5988
2016	6493
2017	6111
2018	5940
2019	5803

Bilaga 5. Statistik Brå, fullbordat mord, misshandel med dödlig utgång eller dråp.

År	Antal misstänkta
2010	48
2011	31
2012	27
2013	19
2014	32
2015	46
2016	49
2017	75
2018	70
2019	75

Bilaga 6. Statistik Brå, våld mot tjänsteman.

År	Antal misstänkta
2010	702
2011	697
2012	615
2013	557
2014	533
2015	512
2016	481
2017	486
2018	434
2019	474